

SPELEO

5

1991

OBSAH

	strana
Ing.Josef Slačk (28.6.1933 - 11.2.1991)	1
Jak citovat SPELEO	1
Tisk a dokumentace ČSS	1
 odborné zprávy	
Jak svítí Alkazar	2
 dokumentace	
Závrt u národního výboru (Ostrov u Macochy)	4
Sloupské Vintoky (souhrnná správa o průzkumu)	7
 z historie	
Jaroslav Petrbok: Na Zlatém Koni	9
 krátké zprávy	
Julské Alpy: -1.198 m	12
Má být žena muži po vůli?	12
Slovenština pro samouky	13
Doktoři a profesoři	13
Transakce s mrtvolou	13
Prospekta 90	14
Dopadneme jako Poláci?	14
 přehledy	
Nejhlubší a nejdelší jeskyně Nového Zélandu	14
Cave discoveries in the USSR - 1990	15
 organizace	
Komise pro pseudokras ČSS	17
 SSS	
Speleologické večery opět skutočnost'ou	18
 zprávy z akcí	
Jak jsme zkoumali katakomby	19
 bibliografie	
Krasový sborník I.-V.	21
 literatura	
	24
 změna stanov	
	30
 inzerce	
	30

**Ing. Josef Slačík
(28.6.1933 - 11.2.1991)**

Zcela nečekaně, několik dní po našem setkání na výroční schůzi základní organizace ČSS 1-05 "Geospeleos", zemřel Josef - mezi kolegy zvaný Jóžin. Rodem z Vídni, řadu let žil v Brně, odkud poznal první krasové podzemí - Moravský kras. Stal se členem Speleologického klubu Brno.

Roku 1959 promoval na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze jako anorganický technolog se zaměřením na nerostné suroviny. Posléze se specializoval na mineralogii a chemii, pracoval v geochemicko-technologickém výzkumu v rudném hornictví v Příbrami. Od r. 1971 věnoval pozornost luminiscenční analýze, studiu luminiscenčních vlastností některých rudních a jeskynních minerálů. Prvň práce týkající se praktického využití fotoluminiscence v jeskyních byly z Moravského krasu. Po návštěvě Okresního muzea v Berouně v r. 1974, kdy se mezi běžnými minerály z jeskyní vyskytly v krátkovlnném UV světle žluté svítící uranem aktivované opály, nastalo pro Josefa období intenzivního bádání v Českém krasu. V této době podmínil vznik moravsko-české skupiny Tarcus, v letech 1975-79 jedně z pracovních skupin Komise UIS pro fyzikální chemii v krasu. Tak stál posléze i u zrodu České speleologické společnosti a základní organizace "Geospeleos".

Do krasového bádání zavedl "speleoluminiscenci" s řadou praktických aplikací počínaje vyhledáváním skrytých výskytu minerálů a jejich vztahu ke speleogeneze, tektonice, klimatice.

Obtížkán naditým rancem s UV-lampami a dalšími nezbytnými potřebami nechal se spouštět do všech obtížných prostor Českého, ale i jiných krasů, aby nás posléze obdařil jedinečnými snímky luminiskujících minerálů či záplavou analýz. Provázel nás na srazech, exkurzích, sympoziozích, v posledních letech i se svými

vnoučaty. Život plný plánů dalšího krasového bádání přerušila neplánovaná smrt.

Lýsa

Jak citovat Speleo

R.Bernasconi, editor Speleological Abstracts (UIS), upozornil na to, že Speleo vydávané Českou speleologickou společností by mělo být citováno: **Speleo (Praha)**

-pb-

Tisk a dokumentace ČSS

Pouštět se za současných cen papíru a polygrafie do rozsáhlé publikaci činnosti je jen o málo lepší než sehnat lístek na Titanic. Přesto doufáme, že v tomto roce vydáme 3-4 čísla Spelea a 2 svazky Knihovny ČSS. Dovolí-li to finance, bude těch svazků snad více. V tiskárñ jsou dva tituly: Mapování pseudokrasu a Bibliografie Hranického krasu. V současné době se přepisuje Kuklova Podzemní Praha doplněná o seznam pražských podzemních objektů. V přípravě jsou další tři tituly: Jednolanová technika, monografie o krasu Krkonoš od J. Reháka a o krasu Jizerských hor od R. Horušického. Není vyloučeno, že časem budeme nuteni vydávat některé materiály pouze v minimálním nákladu nebo pouze v xeroxových kopíech nebo formou subskripce. Všechno je možné, ale v každém případě budeme dělat maximum.

Zároveň dochází k novému uspořádání Krasového archivu, který musí zůstat zachován jako celek s tím, že moravské materiály by měly být na Moravě. To se týká i duplicitní literatury. Za staré ceny jsou na sekretariátu Společnosti ve Slezské 9 na Vinohradech k mání některé starší svazky Knihovny ČSS a Bosákovo "Jeskyňářství v teorii a praxi". Chcete-li pomoci své skupině i nám, přijďte si vybrat. Pamatujte, že dlouhou dobu nic podobného

nevýjde a že i vaše skupina bude přijímat nové členy. Předzásobte se, dokud je čím. Veškerou korespondenci, připomínky a návrhy směrujte na Sekretariát ČSS, Slezská

8, 120 00 Praha 2, tel. 215 31 35 nebo 215 27 41, č. dveří 210, nebo V. Cílkovi, Trojmezí 63, 190 00 Praha 9. Děkujeme za spolupráci.

Redakce

ODBORNÉ ZPRÁVY

Jak svítí Alkazar

Okolnosti podivného jeskyňářského objevu kluků z 1-06 jsou už dostatečně známé díky televizi a tisku. Přesto bych se rád pokusil o rekapitulaci dění okolo úložiště nízkoaktivních látek ve štolách lomu Kozel (takzvaném Alkazaru) v Českém krasu. Publicistická lavina se již zastavila, dění okolo úložiště zatím ne.

Pominu dobu, kdy se o úložiště sice zajímal kdekdo, bohužel veškerá snaha o vyřešení problému vysla vždy naprázdno (ať už snahy správy CHKO Český kras, ČSOP při České vodohospodářské inspekci, některých redaktorů či místních občanů). Znovu to začalo 23. listopadu 1990, kdy trampové upozornili skupinu speleologů na snadnou přístupnost skládky. Ti příliš neváhali a šli si pozoruhodnou prolongaci štoly okouknout. Chybělo zde jakékoli označení a otvor vyražený do cihlové zdi byl snadno průlezný.

Za zdí se štola rozšiřuje a je zaplněna sudy ve čtyřech vrstvách. Po těch se dá dojít až k přepážce, za níž prostory pokračují ve tvaru písmene T. Sudů je už méně, zato jsou zde jiné, nesmírně zajímavé předměty. Plný sud zánovních overalů a rukavic, litá akvária, pancéřová skla, dva trezory (jeden docela zachovalý, druhý odborně vyloupený), spousty vodovodních trubek, laboratorní sklo a pyle pilin. Občas se tu povalují předměty, které byly teprve dodatečně identifikovány jako zdroje poměrně silného záření z izometů, obsahujících stroncium. Na úložišti je vidět, že jeskyňáři nejsou prvními

návštěvníky. Celé řady sudů jsou zpřeházené, některé otevřené a vysypané. Leží zde rozšlapnutá injekční stříkačka, je tu ohniště a odpadky od svačinky. Jsou zde i dřevěné bedny s odpadem a sudy s nápisem farmakologie. A naši kolegové radší vyklízejí pole, protože úložiště vskutku nevypadá příliš bezpečně.

Během následujícího dne je snaha uvědomit o celé věci MO VB v Karlštejně, kde však není nikdo k zastižení. Tepřve večer 24.11.1990 jsem do věci vtažen i já. O tom, že je úložiště přístupné, jsem věděl ze správy CHKO, dokonce jsem byl informován o krocích, které v této věci zatím správa podnikla. Přesto se v doprovodu kolegu vydávám na místo s fotoaparátem. Po návratu z úložiště se shodujeme v názoru, že je na čase se do věci pořádně navézt. To se koneckonců podařilo víc než dostatečně.

V týdnu, který následoval, kluci skutečně nelenili, navštívili fakultu jaderné fyziky, kde od známých žádali informace a radu ohledně dalšího postupu. Podrobili se vyšetření, při kterém se prokázala zvýšená kontaminace u Pavla Rođana. Na základě tohoto výsledku dostali doporučení vyhledat specializované pracoviště na Institutu hygieny a epidemiologie. Díky tomu kontaktuje KHES Okresní správu SNB v Berouně a kluci televizi a tisk. Události dostávají spád. Místo je hlídáno bezpečností (vždy od 8.00 do 17.00, jinak je nadále volně přístupné), projíždí se tu štáb Televizních novin a pobíhají tady novináři. Během víkendu se věci věnuje televize, od pondělka se asi týden věci zabývá tisk.

Novinářům se také podařilo vyhrobat spoustu zajímavých okolností. Například, že skládka vznikla bez nutného stavebního povolení a nemá žádného správce, ale i o předchozích průnících do vnitku úložiště. Podařilo se i zjistit konkrétní naměřené hodnoty z minulých měření, obvinít MUDr. Zuskovou, která z pozice Hlavního hygienika ČSR prohlásila, že "vše je v normě" a že "skládkou se není třeba zabývat".

Rozhodujícím okamžikem je schůzka zainteresovaných organizací, svolaná Okresním úřadem v Berouně na 6.12.1990. Zde se nově ustavený přednosta OÚ František Malý obrátil na přítomné s nekompromisním požadavkem likvidace a odvozu skládky, ve kterém jej podporoval i Okresní hygienik, přítomní ochranáři a vodohospodáři. Na jeho popud byla celá záležitost předána i Okresní prokuraturě k přezkoumání, neboť právní náležitosti v pořádku rozhodně nejsou. V závěru jednání byly projednány a schváleny i jednotlivé body k zabezpečení skládky a termíny průzkumu s akceptem na možnost převozu na jinou, bezpečnější lokalitu. Hlavní je požadavek na sestavení skupiny odborníků s cílem zmapování radioaktivního složení, porovnání s dokumentací a zpracování harmonogramu způsobu převezení skladovaného materiálu. Obojí má být provedeno do 31.1.1991 a má být předloženo ke konzultaci Ministerstvu ŽP ČR, Správě CHKO Český kras, Okresnímu a Městskému úřadu Beroun. Za provedení zodpovídá ÚVVVR Praha (hlavní skladovatel) a ÚJV Řež (majitel černé skládky, která je v sousední štole a do které zatím nikdo nevlezl). Tímto závěrem též končí zájem tisku. Pokud vám, v současné době se úložištěm zabývá krom mě už jen jeden novinář (pan Klos - LN), Poloha je vyčkávací. V podstatě čekáme na otevření úložiště a nové, zásadní informace. Úložiště nepouštíme ze zřetele, proto je možné informovat alespoň jeskyňářský okruh o dalších zajímavých faktech.

Jak již informoval tisk, podle zprávy

poskytnuté ČTK z centra hygieny záření IHE, Pavel Rodan z 1-06 není přímo ohrožen na zdraví. Výše kontaminace nepřesáhla nejvyšší přípustný limit pro pracovníky se zdroji záření. Jedná se přibližně o 1 MBq. V nedávném rozhovoru uvedl, že jeho byt je dosud zamořen a že mu byly odebrány některé zamořené předměty (jedná se vesměs o materiál pro pohyb v podzemí), pravděpodobně bez náhrady. Dalším zajímavým faktorem, který jsem dosud neventiloval tiskem, vyplaval na povrch při rozhovoru s ing. Holubem, vedoucím strážní služby SOP při správě CHKO Český kras. Totiž, že oznámení o přístupnosti úložiště podal již 6. září 1990 na MO VB Karlštejn, to jest více než dva měsíce před tím, než se začal úložištěm někdo vážně zabývat. Bohužel se jednalo pouze o telefonické oznámení, proto zde bude v zásadě neprokazatelné tvrzení proti tvrzení (podle slov tiskového mluvčího OS SNB Beroun kpt. Vajse), neboť příslušníci z Karlštejna popírají, že by o úložišti cokoliv věděli.

V současné době probíhá další jednání mezi Okresním úřadem v Berouně a ostatními zainteresovanými. Jedná se především o nesplnění požadavků ze závěru schůzky 6.12.1990. Měsíc po této schůzce (10.1.1991) oznámil totiž pan ředitel Ústavu pro výzkum, výrobu a využití radioisotopů Dr. Šilar dopisem přednostovi OÚ Beroun, že se závěry schůzky nesouhlasí a navíc je nepovažuje za reálné. K tomu dlužno podotknout, že ing. Maršál, který se schůzky zúčastnil jako zástupce ÚVVVR, tehdy žádné námitky nepodával a o nereálnosti závěrů se nevyjadřoval. V závěru dopisu přizval pan Šilar zástupce OÚ k předběžnému projednání stanoviska ÚVVVR a ÚJV konané 25.1.1991. Této schůzky se zúčastnili funkcionáři Okresního i Městského úřadu Beroun a pracovníci odboru ŽP OÚ Beroun, kteří konstatovali svoji nespokojenosť s nesplněním závěrů z 6.12.1990 a tázali se, kdo je statutárním zástupcem organizace odpovědné za úložiště

odpadů. Odpovědi se nedočkali, oba ústavy trpí nevědomostí o těchto nepodstatných maličkostech... Jako další termín ve hře bylo stanoveno datum 10.2.1991.

K tomuto datu skutečně na adresu OÚ Beroun došlo několik dokumentů. O jejich obsahu se však na telefonický dotaz pan

Malý odmítl vyjádřit. Jedná se o materiál ÚVVVR a studii ČSKAE. Dále pan Malý požádal o strpení a doporučil, aby se zástupci tisku ozvali po 20. únoru 1991, kdy snad bude možno sdělit oficiální stanovisko Okresního úřadu.

Tomáš Frank 1-07, 15.2.1991

Dokumentace

Závrt u národního výboru (Ostrov u Macochy)

V noci ze 4. na 5. dubna 1988 se na náměstí obce Ostrov u Macochy nedaleko od budovy národního výboru propadlo několik kubsků zeminy a vznikl závrt cca 3,7 m hluboký. Na travnaté ploše 9 m od budovy MNV vznikla propadlina o průměru cca 1,5 m. Travnatá plocha pozemku sice zabránila dalšímu rozšíření otvoru, hned pod drny se však závrt růzozříoval a tvořil jakousi kavernu v hlínách a antropogenní navážce. Na dně závrty byly patrný vápencové bloky.

Vzhledem k havarijní situaci - propad se nacházel u jednopatrové budovy MNV - zahájila základní organizace 6-19 Plánivská České speleologické společnosti společně s ZO 6-16 Tartanos po dohodě s MNV dokumentaci, průzkum a sanaci vzniklého závrtu. Zároveň bylo dohodnuto pokračovat ve výzkumu lokality hloubením šachtice kolmo ze dna.

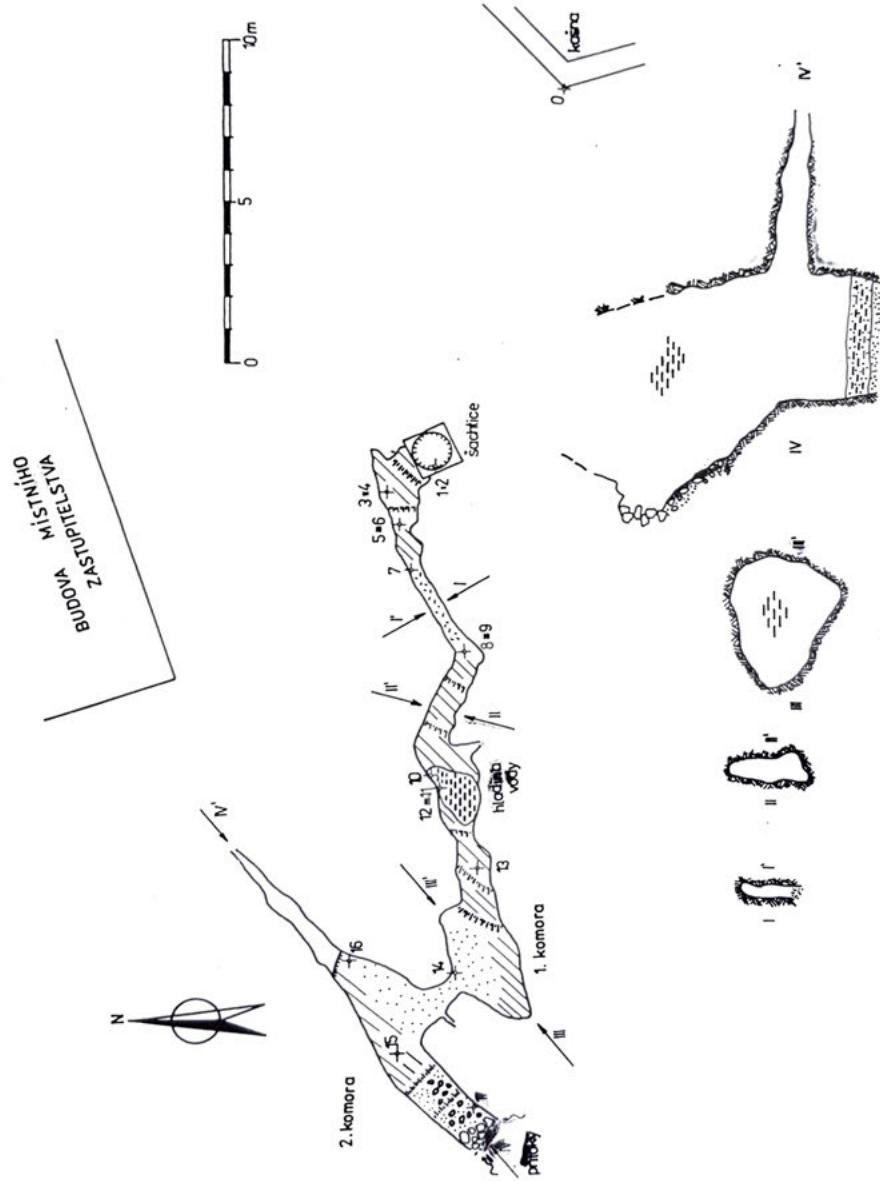
Podle historických pramenů byla na tomto místě malá vodní nádrž těsněná jíly, jejíž vody se propadal v okolí závrtu. Na místě propadání dal tehdejší starosta obce Šamalšský hloubit ve 20. letech průzkumnou šachtici. Podle informace postoupil tehdejší průzkum do hloubky asi 20 m, kde byl zastaven a šachtice byla zasypána. Bohužel se nezachovala přesná dokumentace těchto prací, a tak jsme opět postupovali naslepo.

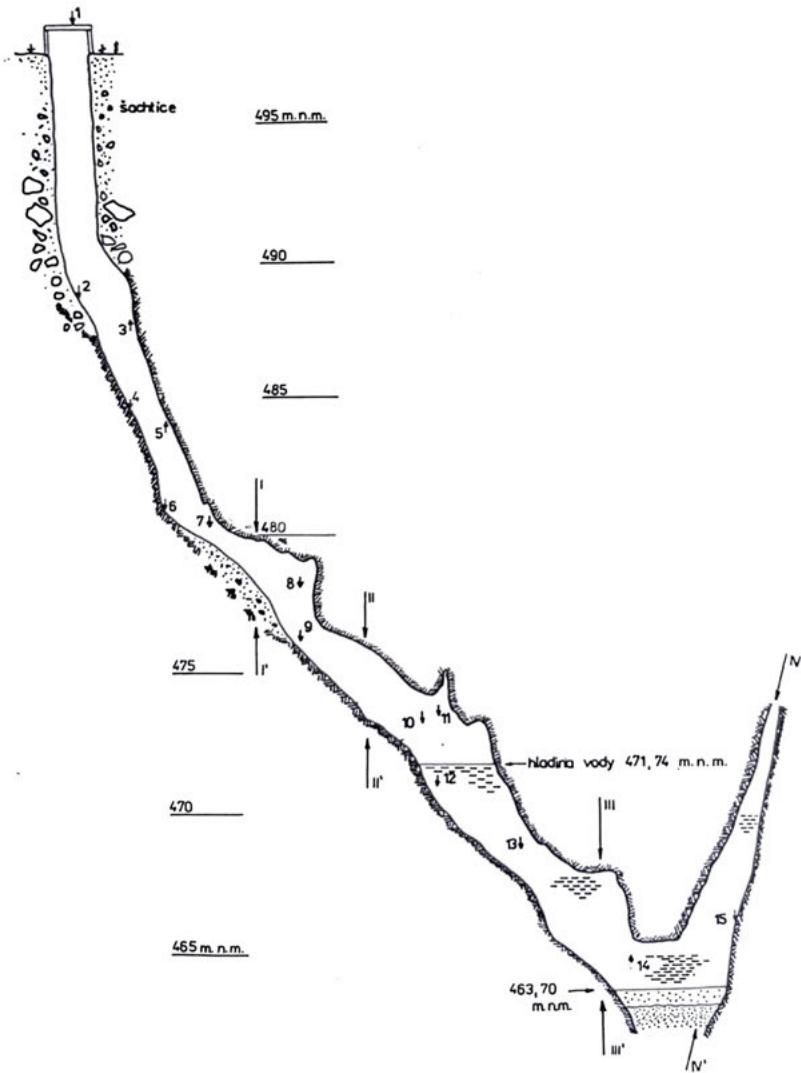
V první fázi výkopových prací, které byly zahájeny v létě 1988, jsme ústří vzniklé

propadliny zadřevili, postavili trojnožku pro těžbu a dřevěnou rampu pro odsun těženého materiálu přímo na přistavený valník tak, aby se tento nehromadil na ploše náměstí. Hloubení postupovalo nejprve hlínami a antropogenní navážkou, ve které jsme často narazili na zbytky staré výdřevy. Po 6 m hloubení jsme narazili nejprve na severní a později i na jižní skalní stěnu, omezující šachtici. Pokračovali jsme v hloubení vybíráním materiálu z pukliny. I zde jsme ve výplni nacházeli zbytky staré výdřevy.

V únoru 1989 jsme postoupili do hloubky cca 16 m, puklina se zúžila na 80 cm a museli jsme použít sbíječky a vrtačky k rozširování pukliny. Toto místo zřejmě zastavilo postup průzkumu ve 20. letech. Výplň pukliny však již nebyla kompaktní a mezi volnými kameny bylo vidět úzké trativody, vedoucí do volných, leč velice těsných prostor. V hloubce 16,7 m jsme narazili na odbočku západního směru, kterou jsme 9.4.1989 rozšířili a pronikli tak do prostornější, příkře se svažující chodby. Dno chodby bylo pokryto propranými kameny a na stěnách i stropě bylo usazeno bahno, známka periodického zaplavování. Tato chodba nás zavedla do hloubky 25 m, kde nás zastavila vodní hladina. Voda v sifonu byla poměrně čistá a pod hladinou jsme sledovali další pokračování příkře se svažující chodby směrem na západ.

Následující týden jsme rozšířili vstupní puklinu tak, aby bylo možno transportovat kalové čerpadlo a zahájili čerpací pokus.

Obr. 2: Svislý řez Závrtem u MNV Ostrov u Macochy (podle mapy P.Peštuky překreslil autor)

Soustavou dvou čerpadel jsme čerpali vodu ze sifonu na povrch do obecní kanalizace. Pro velké množství bahna na dně cca 7 m hlubokého sifonu byly práce pozastaveny. Další čerpání jsme zahájili o týden později 28.4.1989, to už však voda nastoupala opět o několik metrů nahoru. 29.4.1989 jsme instalovali dřevěnou plošinu na dně vyčerpaného sifonu a po ní překonali více jak metrovou vrstvu řídkého bahna. Nízkým otvorem jsme pronikli do další puklinové prostory, nacházející se v těsném sousedství. Dno nové prostory bylo též pokryto vrstvou bahna. Stěny byly od sebe vzdáleny asi 3 m, směrem do výšky se však tato puklinová prostory uzavírala. Z východu ústil do pukliny bahnitý trativod, který se po několika metrech zužoval do neprůlezné kolmé štěrbiny.

Západní stěnu prostory tvořila labilně vyhlizející hradba balvanů stmelená bahinem. Vylezli jsme nahoru a po krátkém kopání pronikli ještě výše do těsné prostůrky. Zde jsme našli dva přítoky velmi čisté a chutné vody (nacházíme se pod obcí). První přítok měl vydatnost okolo půl litru na sekundu a přitékal úzkým otvorem od západu. Druhý "pršel" z úzkého komínku na jihu a byl znatelně méně vydatný. Odtokový kanál jsme nenašli. Je buď ukryt pod vrstvou bahna, kudy voda prosakuje, nebo se nachází na úrovni hladiny o 7 m výše v podobě přepadu.

V této fázi jsme další postup v zárvtu ukončili, lokalitu zmapovali, provedli fotodokumentaci a odběr vody pro analýzu. Výhledově plánujeme opatřit vstupní šachnicku skružemi, pokračovat v čerpacích pokusech ve snaze zjistit, odkud přitékají a kam odtekají vodní prameny.

Jaroslav Kučera, ZO ČSS 6-19 Plánivská

Sloupské Vintoky

Souhrnná zpráva o průzkumu a dosavadních objevech.

Předkládá Pustožlebská pracovní skupina
při Speleoklubu Brno ZO 6-12 ČSS.

Sloupské Vintoky byly do doby, než zde zahájila naše skupina systematický průzkum, téměř neznámým pojmem. S přibývajícími kubisky vytěžené zeminy a s pochybovačnějším kroucením hlav kolemjdoucích jeskyňáků se pro nás staly pojmem i pruhýským kamenem. Poslední objevy potápěčů v Amatérské jeskyni - Sloupské větví však přinesly zásadní zvrat v pohledu všech zainteresovaných a lokality nabyla mimořádného významu a známosti.

Jeskyně pod poř. č. 18 se nalézá v severní části Moravského krasu, 1 km na jih od obce Sloup v blízkosti vchodu do Šošůvkých jeskyní. Šachtice je umístěna 50 m vpravo od silnice na Skalní mlýn při úpatí nevysokých skal. Pro zkrácení uvádíme pouze zásadní a důležité body a situace při průzkumu.

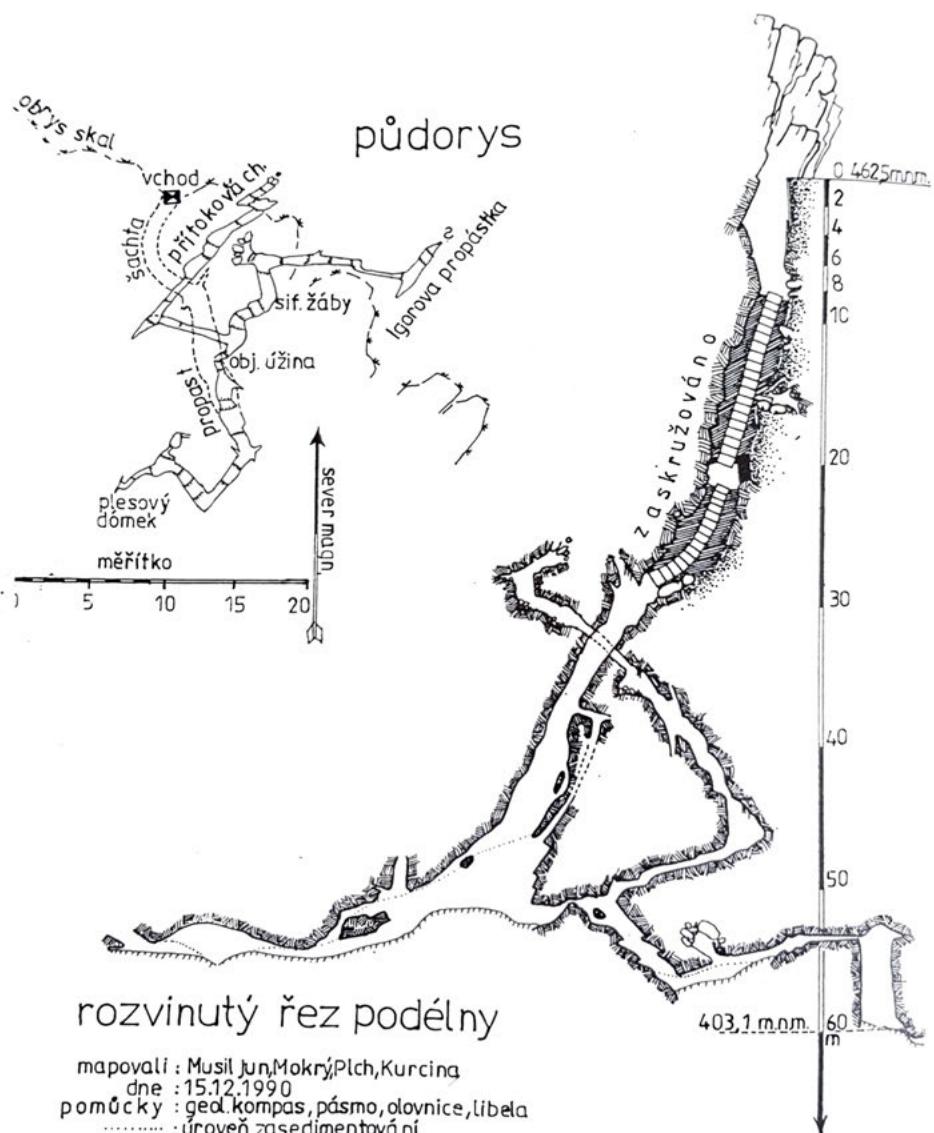
Výkopové práce byly zahájeny dne 20.6.1987 pod vedením Libora Panuše. Místo uložení šachty bylo zcela zarovnáno s terénem v n.m.v. 462,5 (někdejší prameny uvádí 464,1 m n.m.).

V hloubce -3 m se objevil první volný trativod s mírným průvanem.

Téměř o rok později v červenci 1988 v -16 m byla objevena 3 m dlouhá odbočka s trativodem celá v suti. Podobně byla objevena ke konci roku dutina 1 m³ v hloubce -20 m.

O dva metry níže byl na skalním pilíři proveden betonový základ a uložena první skruž. Do té doby stagnující práce se mohly opět rozběhnout, postupně byly budovány skruže a za ně odsýpán vytěžený materiál.

Dne 16.7.1989, to je dva roky od započetí práce, bylo naše snažení poprvé korunováno větším úspěchem. V hloubce -20 m jsme se prokopali do 20 m hluboké

Obr. 3: Sloupské Vintoky, jeskyně č.18, pracoviště Pustožlebské pracovní skupiny při Speleoklubu Brno: půdorys a rozvinutý podélný řez

propasti, která však na dně končila pouze odtokovým kanálkem. Celková hloubka byla -49 m. Do konce roku jsme rozširovali odvodňovací trativod a práce neustaly ani po zdařilém průniku potápěčů ze Sloupské proveden dne 18.11.1989. Jedna z odboček 1,5 km dlouhého objevu mší přímo pod naši jeskyni.

Práce v odvodňovacím trativodu byly završeny dne 17.2.1990 objevem malého úseku zahliněné chodby asi 7 m dlouhého. O týden později bylo po vydatných deštích a tání místo zaplaveno vodou, která je zde dodnes. Současně byly vyčerpány i možnosti odstupu materiálu v jeskyni i za skružemi. Za této situace byly průzkumné práce přerušeny až do září. Mezitím probíhaly technické práce, zejména zapojování el. vrátku a montáž kolejové dráhy za povrch (vzhledem k velkému úspěchu, jednoduchosti obsluhy, náročnému terénu a možnosti přemísťovat i značná kvanta zeminy tento systém rovněž uveřejníme).

Od října bylo pokračováno v těžení na dně propasti. Během necelých dvou měsíců zmizel ze dna 20 m³ sedimentů a v hloubce -53 m se objevil náznak chodby jdoucí na sever.

23.11.1990 došlo k dalšímu výraznému objevu, který tvoří malý separátní odvodňovací systém o délce 55 m. Nejnižší místo tvoří šikmá propástka, konců bahnitým sifonem v hl. -56 m. Od vstupu vlevo vede přítoková chodba s několika stupni a zlomy. Po 50 m končí v sutovém závalu. Horní část chodby je převážně

korodovaná, střední má zajímavou sintrovou výzdobu - brčka, sintrové hrázky a náteky. Spodní část je již modelovaná erozní činností vody, na stěnách jsou vrstvy bahna, jak sem při povodněch nastupuje voda a postupně odtéká. Na povrchu zatím začaly mrazy a v jeskyni začal proudit velice silný a výrazný průvan od propasti směrem do objevů.

O týden později byl překonán sifon "Žába" (pojmenovaný podle živé žáby, kterou jsme zde nalezli. Pravděpodobně pozůstatek poslední letní povodně). Po 3 m se chodba lomí do vyšší volné pukliny, dlouhé 8 m. Míří směrem na východ a ve stropě má výraznou, až 20 cm silnou kalcitovou výplň. Na konci je těsná úžina, kterou jsme prosekali a za ní následuje další 5 m dlouhá úžina, patrně předpádové okno, jíž zatím prolezl jediný člen skupiny. Následuje 6 m propástka, do které ústí několik přítoků, mezi nimi i 15 m vysoký komín. Ve dně je odtok, do kterého mizí průvan a stahuje skapová voda.

Toto je nyní nejnižší dosažené místo (-59 m, 403 m n.m.) a mělo by již výškově i vzdálenostně odpovídát dosaženým prostorám v Amatérské jeskyni. V objevech bohužel není nikde místo pro odstup vytěžených sedimentů, které budeme muset těžit až na povrch.

Jeskyně zůstává nadále v centru pozornosti naší skupiny a je už jen otázkou času, kdy se podaří proniknout do větších systémů.

František Musil jun.

Z HISTORIE

Na Zlatém koni nepublikovaný text Jaroslava Petrboka

Byl květen 1950. Všude na mezích voněl rozrazil a třebaže byl to jeden druh, přece měl všechny odstíny barev. Mohli bychom docela klidně říci, že má od lidí pokoj jen a jen proto, že je tak drobný a že

jeho květy zase tak rychle opadnou, jak rychle podívají se na slunce. Kdyby byl jen trochu větší, už dávno by jej lidé buď pro tu jeho krásu vyhubili, anebo zahrádníci z něho nadělali tolík různých odrůd, jak se z každé bylinky nepovedou. Je už to ostatně v něm samotném, ale proto si s ním nikdo hlavu lámat nebude. První dešť mu všechnu tu krásu otluče a jestli přijde několik prudších

dešťů za sebou, pak si ani už víc nezakvete a ty jeho dnešní barvy budou pro letošek poslední.

Ostatně ten první dešť byl už na spadnutí a těžký mrak nemohl se již dle udržet a za chvíliku se proměnil v celý příval bujně jarní vody. Všechno vonělo jarní radostí, všechno se zrovna smálo a jakoby s rozkoší se mylo chladnou vodou.

Tento dešť přiměl ale skupinu čtyř lidí, že se schovali pod střechu opuštěné již nádražní stavby a čekali, až se liják přežene. Dva z nich byli staří muži a dva starší sem za určitým cílem. Je zde několik vápencových lomů a proto do nich přicházejí celá již desetiletí sběratelé zkamenělin a nikdy se nevracejí s prázdnou. Jsou také jediní, kdo sem mimo místních obyvatel zavítá. Od nejbližších stanic je to sem po šesti kilometrech - z Berouna po nevábné silnici jako ze Srbska přes Tobolku a Kodu. Tahle cesta jde lesem i poli, ale v zimě je pro náledí velmi obtížná. Proto v takové zimě, kdy je náledí a brzo tma, jedni sem vůbec nejdou a čekají zas na takový den, jako byl právě ten dnešní.

Když prška se přehnala a rozzvoněla se hlína celou svojí silou, vydala se naše skupina na další cestu. Stoupali pomalu po mísrné stráni přímo na Zlatého koně. Měli určitý cíl, neboť měli sebou polní lopatky a krátké krumpáče. Tak se chodí zde do jeskyní a skutečně do jedné z nich šli. Nejstarší z nich šel na jistotu a nemusil hledat teprve vchod do té jeskyně, třebaže byl celkem zakryt ve stráni. Byl zde již patrně několikrát a dnes mu šlo o nějaký výzkum, k němuž si pozval svou dnešní družinu.

Zlatý kůň je celkem nevysoký kopec, měří pouze ... metrů. Poněvadž je celý z vápenců, nemůže ve středních Čechách ani vyšší být. Nad krajinou je tak asi 200 m a obtéká ho vzdáleně Suchomastecký potok. Na jeho vrcholu vztýčili triangl a to zrovna na vrstvách, které jsou plné starých silurských korálů. Bývalo zde tedy před davnými miliony let moře. Nehluboké, zato

však přebohaté na tehdejší v něm život. A ten tu zkameněl a proto sem již dlouhá desetiletí chodí sběratelé zkamenělin. A v jeho boku pod vrcholem je vchod do one jeskyně, za kterou sem ta malá výprava šla. Je to snad jediná větší jeskyně na celém Zlatém koni. Všechny ty ostatní byly menší a byly zničeny lomy. Také se v nich nenašlo docela nic, za čím by sem chodili badatelé o pravěku.

Byly tu na tom Zlatém koni sice ještě i jiné skalní dutiny, ale ty byly všechny vyplněny buď pískem nebo rudým jílem. Všechny ty bělavé písky a krásné oblázky nanesly sem ještě před dobou ledovou, tedy v třetihorách, neznámé řeky. Poněvadž jsou ty písky čisté, bez všech hlin, měly ty řeky, které je sem dopravily, také čistou a radostnou vodu. Takové písky a štěrkы nacházíme i v širším okolí. Tak jsou na Damili u Berouna, naproti na Chlumu u Srbska, na protější Kodě, kolem Krna a ledaskde jinde. Mezi Srbskem a Tetínem leží dokonce nad nimi mnohem mladší říční nánosy, čili terasy a to z doby ledové. Zdá se to nemožností, ale je tomu skutečně tak, neboť ta mohutná "Neznámá řeka" zanechala ty své štěrkы i v basenovitých prohlubinách, odkud je ta mladší řeka z doby ledové nemohla vymýt. Vypláčala je pouze odtud, kam se dostaly níže, než ona sama tekla. Také tomuhle nechtěli všichni páni profesoři rozumět, až jim nezbylo nic jiného, než aspoň přestati tuto skutečnost popírat.

Naše skupina došla konečně do Ztracené. Před jejím vchodem byl celý vysoký val skalní suti a hlíny. Tak jej splachovala tisice a tisice roků dešťová voda. Z tohoto valu přicházel se asi 10 m užinou k vlastnímu vchodu. Ten má čtyři metry výšky a přechází v chodbu 12 m dlouhou a skoro dva metry širokou. Ta se pak téměř v pravém úhlu dvojí a přechází do s ní rovnoběžné chodby jiné, která má nových jedenáct metrů. Všude bylo vitět, že tyto chodby vedou někam do tajemného

podzemí. Všechny vchody do nich však byly neprůchodné, neboť byly zahlceny hlinami.

Naši badatelé neměli však možnosti, aby hlínu nějak vynášeli, neboť cesta nad předsunutý val byla strmá, dlouhá a ke všemu ještě hlína na jejím dně byla rozmočená. Klouzalo to po ní tak, že bylo nutno naházet si tam kameny, aby se dalo z jeskyně vůbec bez úrazu vyjít.

Dnešní výprava měla za účel udělat prostě úzký výkop až na skalnaté dno a zjistit jednak všechny vrstvy hlin a zároveň vysbírat vše, co v nich uložily věky. Takovému výkopu říká se sonda. Do práce dali se oba mladí hoši a hned v nejsvrchnější suché prachové hlíně, 10-20 cm silné, nacházel střepy z nádob ze století XIX. i XX. Pod touto vrstvou byla žlutá, pevná a vlnká jílovitá hlína, na 60 cm mocná a v ní střepy nádob ze století XVIII. Tu a tam byly vložky červenavých jílů, hlouběji přicházelo ještě 80 cm této jílovité hlíny, avšak se střepy XVI.-XVII. století.

Chlapci narazili nejprve na uhlíky. Ty byly v ohništi sestaveném z kamenů. Radvan ihned, jak na ně přišel, křičel: "Mám uhlíky. Kolem jsou kameny. Bylo tu ohniště!" Za chvíli se ozval znovu: "A mám střepy. Střepy!"

Myslil jsem, že jsou střepy aspoň z mladší doby kamenné. V jeskyních Českého krasu vyskytuje se často. Ale už i to bylo pro mne vlastně zklamání. V této hloubce, tedy již přes půldruhého metru, čekal jsem něco docela jiného. Chtěl jsem nástroje, které tu vyráběl člověk doby ledové. Tedy pouhý lovec a sběratel potravin. Ještě více mne však zklamal první střep, který mi Radvan vyhodil. Vždyť to bylo pouhé XVI.-XVII. století. Tedy doba velmi nedávná a přece za těch několik málo jejich století navrhly se tu hlíny do hloubky více než jeden a půl metru. Byl tu tedy vždy dostatečný pohyb půdy, říkáme mu také "půdotok" čili soliflukce.

Avšak ani v jedné z těchto vrstev nebylo ani jediné ulity. Takový výsledek

nadal se ovšem očekávat, neboť ve všech jeskyních Českého krasu byly vždy ulity a to i v těch nejmenších dutinách, které byly tak malé, že se v nich žádný člověk usadit nemohl.

Ulity byly i tam, kde člověk v těch jeskyních bydlil. Zde ve Ztracené byly tedy jedině mezi valem a vlastním vchodem. To v jiném kolmém komíně tady na tom Zlatém koni, kterému jsme říkali jeskyně "Pomocná", našli jsme těchto ulit od ... druhů a nasbírali jsme jich celkem ... kusů. A pracovali jsme tu celou zimu 1950-51. Nejdřív jsem zde začal sám a to přes ujišťování skalníků, že to nikam nepovede a že ta celá práce je marná. Ale nebyla.

Dostali jsme se do 11 metrů hloubky a přestali jsme teprve, až když naše všechny síly nestačily na to, abychom odtud vynášeli a tahali balvany do výše těch 11 metrů. Tehdy přišly nám na pomoc hlavně školní děti ze Suchomast i se svým učitelem Matejkem. Ten se tu nadřel doprovody nejvíce. Při tom ale najednou podává mi bronzový kroužek a jak dle něho hned dalo se říci, že je to kultura stradonická, tedy asi 2 100 roků stará. Tak jsme najednou o všech těch ulitách věděli, jak jsou staré a to na století.

Co se tu od té doby změnilo! Byly mezi nimi druhy, které žijí jen v listnatém porostu keřů a stromů. Dnes je vrchol Zlatého koně docela bez jediného keřku, neříku-li stromu. Kam se všechny poděly? Vykácel je snad člověk?

Kdyby tomu tak skutečně bylo, zbyly by aspoň stopy po činnosti jeho kořenů. Takhle není tu docela nic takového. Všechny ty stromy a keře tu prostě uschly a tak na této straně k slunci obrácené vymřely. Neměly dost vláhy, neměly co pít. Proto pak mohl děst' zbylou hlínu vymývat a vítr ji odnášet jako prach i do vzdálenějšího okolí. A tak vítr i voda společně obnažily tedy tu stráň až na holý kámen. Jenom v malých trhlinkách zůstalo vždy ještě trochu výživné prsti a tam sotva se drží několik bylinek. Kdyby místo

dnešního výslovného podnebí nastalo zase již vlhké, znovu se tu zachytily keře a stromy a to i na této sluncem tak vypalované straně Zlatého koně.

Podnebí se totiž stále mění. Jednou je mnohem více sucho a teplo, jindy zase vlhko a teplo, pak opět chladno a sucho a zase to jede na novo. A za těchto různých změn se mění také ovšem i rostlinstvo a nejenom rostlinstvo, ale i půdní bakterie a dle všeho pak vznikají i docela jiné hlíny a ty poznaváme od sebe pak na první pohled dle barvy.

Z dopisu V. Cílka I. Chlupáčovi 12.11.1990:
"Vážený pane doktore,

v Petrbokev bedně v Národním muzeu jsem našel torzo nepublikovaného rukopisu Jaroslava Petrboke. V popisované době jste pracoval s J. Petrboke, mohl

byste mi, prosím, sdělit nějaké další údaje týkající se rukopisu?"

Z dopisu I. Chlupáče V. Cílku 18.11.1990:

"Vážený pane kolego,
v mých terénních denících je ke dni 24.9.1950 poznámeno, že společně s J. Petrbokem jsme prolézali nově objevenými jeskyněmi v Houbově lomu. Dále je uvedeno, že na dně západní chodby jeskyně Ztracené byla průkopem spojena "Ztracená" s nově objevenými jeskyněmi. Protože vím, že po objevu v Houbově lomu se Petrbok věnoval nově objeveným jeskyním, je velmi pravděpodobné, že zápis o výkopu ve Ztracené se vztahuje k roku 1950. Text jsem diskutoval se svými přáteli Radvanem Horným a Jiřím Kovandou s jednoznačným závěrem - druhým chlapcem z rukopisu je J. Kovanda."

KRÁTKÉ ZPRÁVY

Julske Alpy -1 198 m

Magická hranice hloubky -1 000 m padla konečně i v Julských Alpách. Postarala se o to koncem roku 1989 italská výprava pod vrcholem Rombon v masivu Monte Canin na jugoslávské straně hor. Italové zde dosáhli hloubky -1 198 m v jeskyně Černělsko brezno. Zanedlouho po objevu na sebe jeskyně upoutala pozornost podruhé. V hloubce -1 020 m se zde velmi těžce zranil italský speleolog a na jeho záchranně se podílelo přes 150 lidí ze Slovenska i Itálie, kterým pomáhaly dva vrtulníky. Tato devítidenní záchranná akce, jedna z největších na světě, se skončila bohužel neúspěšně. Těžce raněný jeskyňář během transportu zemřel.

V létě roku 1990 o sobě dala tato krasová oblast opět vědět. Italský tým objevil poblíž ústí Černělského brezna další jeskyni hlubokou -620 m s podzemní šachtou 365 m hlubokou. Gigantická šachta má průměr

35 m a je pravděpodobně největší na světě.
Radko Tásler

Má být žena muži po vůli?

Dne 8. prosince 1420 se v domě pana Petra Zmrzlíka u Sv. Jakuba v dnešní Rybné ulici čp. 649/650 sešla památná schůze táborských a pražských učenců, na kterou byl kromě Jana Žižky přizván i obávaný Mikuláš z Husi. Ten se však obával o svůj život, nasedl na koně a spěchal z města řeka, že do Prahy už nikdy nevkročí. Na můstku přes Botič jej však shodil kůň. Mikuláš si zlomil nohu, byl převezen do Prahy a záhy nato zemřel, což mezi mnoha Praženy vzbudilo veselí, protože mistr Mikuláš byl znám svoují svárlivou a pletichářskou povahou.

Schůze se však zúčastnil nebojácný Žižka. Jejím programem byla diskuze nad sedmdesáti spornými článci víry, kterými se odlišovali táborité od pražských mistrů.

Kromě jiného se jednalo i o jeskyních, čímž se ono shromáždění pravděpodobně stává první oficiální schůzí v Čechách, na které byla projednávání speleologická téma, navíc ve skutečně skvělém personálním obsazení.

Zvučným a jasným hlasem protestoval tehdy Petr z Mladoňovic proti vře táborských knězů, že rok 1420 je rokem pomsty, ve kterém musí být všechno zničeno, až na věrné věřící, kteří se uchýlili do hor a skalních jeskyní. A skutečně kroniky té doby popisují chiliastickou atmosféru, v níž věřící očekávají Boží soud a konec světa odcházeli do pustin a skrývali se mezi skalami. Tato informace má pro jeskyňáře jeden důležitý význam - v okamžiku, kdy v jeskyni narazí na střepy z počátku 15. století, může se domnívat, že objevil útočiště táborských náboženských blouznivců.

A jak to je s těmi ženami? Táborité hlásali, že konec světa se blíží a že je tedy jaksi všechno povoleno, že muži i ženy si mohou bez ohledu na manželské svazky dělat, co chtějí. Dotazem u jihočeských jeskyňářů, potomků oných udatných táboritů, jsme zjistili, že celý problém je dodnes otevřený, ale že na jeho řešení se intenzivně pracuje.

-wc-

literatura: Vavřinec z Březové: husitská kronika. Vydání z roku 1979, str. 190. Svoboda Praha.

Slovenština pro samouky

Dnes se seznámíme se dvěma slovy, která jsou pro většinu Slováků neznámá. První slovo je "radovice". Označuje kolmý skalní stupeň, jaký v Čechách téměř neznáme, ale jaké jsou běžné ve stupňovité ustupujících vápencových Karpatech. Do odborného textu opět slovo "radovice" uvedl V. Ložek. Druhé slovo zato v odborném textu nenajdete. Týká se zlého strašidla zvaného "priepastník". Tuto pozoruhodnu

krasovou bytost zaznamenává Ján Kollár v "Národních zpievankách čili písni světských Slováků v Uhrách", které vyšly v Budíně roku 1834. Nevíme přesně, co dělal priepastník v dobách maďarského národnostního útlaku, ale proslychá se, že zatímco ještě nedávno stahoval do propasti české jeskyňáře šarapatce bez povolení na planinách, dnes jim pouze podstrková přihlášku do Slovenské národní strany.

-wc-

Doktoři a profesori

Klaus Dieter Jäger v době, kdy ještě nebyl evropsky známým odborníkem na kvartérní geologii, působil v Českém krasu. Zabýval se tehdy travertyne v Sv. Janu pod Skalou a učil se česky. Je pochopitelné, že se nemohl minut s Jaroslavem Petrbokem. Petrbok si ho prohlédl a zeptal se: "Seš doktor?" "Ne," odpověděl po pravdě Jäger. "Seš profesor?" dorážel Petrbok. "Ne," odpovídá Jäger. "To je dobré," usmál se Petrbok, "doktoři jsou volové, ale profesori, to jsou úplní idioti!"

Transakce s mrtvou

Známý speleolog a výborný znalec historického podzemí František Skřivánek předal za účasti kancléře Karla knížete Schwarzenberka jednoho pochmurného listopadového rána na hoře Vítkově zástupci Komunistické strany urnu s ostatky Klementa Gottwalda. Vzhledem k tomu, že tato kuriózní transakce v historickém pražském podzemí se neobjevila ve výroční zprávě ČSS, rádi bychom o ní informovali alespoň touto cestou.

Prospekta 90

Geofyzik Ladislav Hrdlička, speleologům dobře známý z akcí jako např. průzkum Hitlerova "Orlího hnízda", dolu Richard, prorážení vchodu do Amatérské jeskyně apod., založil soukromou firmu "Prospekta 90", která je schopna vyhledávat různé geofyzikální anomálie včetně podzemních dutin. Nabízí speleologům pomoc při zajišťování specializovaných podzemních problémů a spoluúčast na případné hospodářské činnosti. Telefon domů: 254 101 - Praha.

Dopadneme jako Poláci?

Polští speleologové, kteří ještě docela

nedávno patřili mezi expediční špičku evropské speleologie a účastnili se zejména v Alpách, Pyrenejsích a dalších západoevropských velehorách mnoha důležitých objevů, jsou čím dál častěji odmítáni evropskými jeskyňářskými skupinami. Ztráci jejich důvěru i svou tvář. Z různých stran se dozvídáme o zhoršující se pověsti české i slovenské speleologie v blízkém zahraničí. Nejčastější příčinou jsou ilegální vstupy do jeskyní a nevhodné chování lidí, které bychom spíš označili za krasové turisty, než za speleology. Bude-li tento trend pokračovat, může se stát, že Češi i Slováci budou mít místními speleo-kluby vstup do některých krasových oblastní prostě zakázáný.

-wc-

PŘEHLEDY

Nejhlubší a nejdelší jeskyně Nového Zélandu

Tabulku sestavil Trevor Worthy a Lindsay Main a vyjadřuje stav k dubnu 1990. Podle nejnovějších zpráv 2.1.1991 speleologové z Christchurch pokračovali v průzkumu vodního toku v "naši" jeskyni Bohemia (jeskyně Bohemia a Achernar jsou objevy ČSS "Albeřice") a objevili 1 km dalšího toku a jeskyně nyní přesáhla hloubku 500 m (přesný údaj zatím nebyl zaslán). Není nám také známo, zda další pokračování je volné, ale dle velmi nečitelné xerokopie náčrtku asi ano. Zároveň byly objeveny mohutné jeskynní chodby nad úrovní jeskyně Bohemia a spojení je víc než jisté. Bohemia tak útočí na místo nejhlubší jeskyně na Novém Zálandu.

Nejhlubší jeskyně:

1. Nettlebed Cave	-889 m
2. Bulmer Cavern	-749 m

3. HH Cave	-623 m
4. Tomo Thyme	-590 m
5. Gormenghast Cave	-579 m
6. Falcon Cave	-498 m
7. Exhale Air	-410 m
8. Greenlink Cave	-394 m
9. Bohemia	-393 m
10. Windrift	-362 m
11. Hardwood's Hole	-357 m
12. Gorgoroth	-346 m
13. Blackbirth Hole	-315 m
14. Perseverance Cave	-315 m
15. Laghu	-307 m
16. Curtis Ghyll	-291 m
17. Middle Earth Cave	-274 m
18. Aurora Cave	-267 m
19. Ed's Cellar	-259 m
20. Giant's Staircase	-259 m
21. Achernan Cave	-252 m
22. Farrier's Cave	-237 m
23. Traflamadore Cave	-224 m
24. Summit Tomo	-221 m
25. Turk's torrent	-214 m

Nejdelsí jeskyně:

1. Bulmer Cavern	34 414 m
	(1 000 m nezmapováno)
2. Nettlebed	24 250 m
3. Honeycomb Hill Cave	13 700 m
4. Gardners Gut	11 890 m
5. Tomo Thyme	8 140 m
6. The Metro	8 000 m
7. Aurora	6 400 m
8. Mangawhitikau	6 160 m
9. Mangaone	6 300 m
10. Moonsilver Cave	5 900 m

R. Tásler

Cave discoveries in the USSR - 1990 (from the west to the east)

Podolia (Ukraine). Cavers from Chortkov town have surveyed new area in Mlynky gypsum cave (23 km). In Optimisticheskaja cave Lvov cavers explored two new areas (900 m each) in "Behind Lakes" area and have surveyed new passages in "Fresh Water" area (1,1 km). Total development is now 178 km.

Carpathian Mountains (Ukraina). Local cavers and Lvov cavers have surveyed conglomerate cave Rad Stone, discovered in 1988 (900 m/-56 m). Near Skole town they explored some tectonic caves in sandstone, the biggest is Prokhodnoj Dvor cave (500/-40 m) with 3 entrances.

Crimea (Ukraine). Dolgorukovskoe Plateau. Three cave divers have extended Aljoshina Voda cave resurgence (3,5 km). Behind S4 (80/-15 m) about 800 m of meander have been explored to S5. In the neighboring cave-resurgence Eni-Sala-3 S2 (115/-17 m) has been pushed to the gallery with new sumps.

N. Caucasus. In December 1989 two cave divers have explored new passages behind sump at +215 m in Universitetskaja cave resurgence (North Ossetia) and have surveyed 1,1 km. Cave is now 4 470/+305 m.

N.W. Caucasus. In February Krasnojarsk divers Chanchikov and Minenkov have dived in cave resurgence Underground Khosta (Vorontsovskij Ridge). This 200/-48 m sump with an average depth of 10-12 m dropped suddenly in the end.

W. Caucasus. Arabika Massif. Moldavian cavers have extended Berchilskaja cave to -450 m.

Children caving groups from Kiev and Poltava have pushed Golubaja cave and joined it to Arabikskaja system at -250 m. The system has received third entrance but its total depth has not been changed. Cavers from Irkutsk discovered new large cave Semra (-260 m). Belorussian cavers have broken new obstacle at -470 m in MN-53 (Tcherepashja) cave and have stopped with boulder choke behind long meander at -550 m.

Bzybskij Ridge. In Khipsta Massif cavers from Kharkov have extended Bashko cave (3 000/-360 m). Moscow cavers have discovered Z.O.V. cave (-250 m). Veterok cave has been extended to -270 m by cavers from Moscow University. They continued exploration of Leksinskogo cave in Dzyshra Massif. Two new branches of the cave have been surveyed from -80 to -150 m and from -400 to 465 m. Bottom sump (20/-15 m) at -463 has been explored to a constriction.

Krasnojarsk cave divers continued exploration of Mchishtaresurgence (4 000/-73, +90 m). In the entrance sump (S1) P. Minenkov and A. Skachkov have dived into -63 m (underwater pit) and have tried to get bottom with 10 m long rope. The pit is continues. Some new passages in 2nd air bell of S1 have been surveyed. End sump of this branch has been explored to 120/-20 m. The attempt to push S2 (-48 m deep) has been most difficult. Peter Minenkov has overcome 320 m of the sump in second dive. He has stopped at -45 m.

New Aton Massif. During winter interclub expedition in Khabju cave resurgence 5 km of new passages have been

surveyed. It is second longest cave in the Caucasus with its 8,2 km, and longest Soviet cave explored behind sumps. In November the attempt has been done to push entrance sump (75/-15 m) in neighboring resurgence Black Water.

Central Asia. In August Novosibirsk and Bulgarian cavers have descended to -400 m in cave by A.Zaidmar, Polatkhan Plateau. During September expedition Tashkent cavers have provided additional 100 m in depth to the newt constriction.

In the Bajsoontau Ridge expeditions of Ural, Uzbekistan and British cavers have taken place. In the north of Khodga-GUr-Gur-Ata Massif ASPEX expedition (Eldon Pothole Club + Speleocentre) have surveyed 34 new entrances. Three new large caves have been explored. Getting to one of 4 entrances of Dark Star cave (4 000/-168 m) have taken two days of climbing. These entrances are located at 3 550 - 3 600 m a.s.l. and 150 m above wall foot. This unique cave has long gallery with 1 km of ice river (t.=3.C). Prima cave (-228 m) has been explored to next deep pit. Cavers have descended in Morning Star cave to new pit at -210 m. Another expedition of British and Ural cavers continued exploration of Festivalnaja cave (12 500/-620 m) and Boj-Bulok cave. Two new branches have been explored in Boj-Bulok: ascending passage from -600 to -200 m, and descending passage from +30 (according to main entrance) to -120 m, where new gallery has been discovered. The latter has been explored downstream to squeeze at -400 m and upstream to +210 m. Depth of the cave is 1 368 m (-1 158, +210 m). Sumped boulder choke at the cave bottom is unpenetrable but there is a possibility to increase total depth up to 300 m from the top.

Sajan (Syberia). Krasnojarsk cavers have surveyed new passages in Bolshaja Oreshnaja cave (42 km) developed in conglomerate. They discovered two new

entrances of the cave.

Altaj (Syberia). Novosibirsk cavers have extended Duet cave from - 76 m to -145 m during November expedition.

The longest and the deepest caves in the USSR (as of December 1990)

The longest:

1. Optimisticheskaja	178 000 m
2. Ozjornaja	107 300 m
3. Zolushka	82 000 m
4. Kap-Kutan/Promezhutochnaja	54 000 m
5. Bolshaja Dreshnaja	42 000 m
6. Mlynky	23 000 m
7. Kristalnaja	22 000 m
8. Sniezhnaja/Mezhonnogo	19 000 m
9. Kulogorskaja/Troja	14 100 m
10. Krasnaja	14 000 m
11. Festivalnaja	12 500 m
12. Gaurdakskaja	11 010 m
13. Vorontsovskaja	10 640 m
14. Jashchic Pandory	10 100 m
15. Sumgan Kutuck	9 860 m
16. Divja	9 750 m
17. Khabju	8 200 m
18. Verteba	7 820 m
19. Kizelovskaja	7 600 m
20. Kinderlinskaja	6 700 m

The deepest:

1. V.Pantjukhina	-1 508 m
2. Sniezhnaja-Mezhonnogo	-1 370 m
3. Boj-Bulok (-1 158, +210)	-1 368 m
4. V.Iljukhina	-1 240 m
5. Arabiskskaja	-1 110 m
6. Kievskaja	-990 m
7. Moskovskaja	-970 m
8. Napra	-956 m
9. Pionerskaja	-815 m
10. Grafskij Proval	-780 m
11. Forelnaja	-740 m
12. Kaskadnaja	-630 m
13. Festivalnaja	-620 m
14. Uralskaja	-565 m
15. Vesennaja	-550 m

16. Tcherepashja	-550 m	19. Rutchejnaja/Zabrudshikh	-510 m
17. Gandy	-540 m	20. Osennaja/Nazarovskaja	-500 m
18. Parjashchaja Ptitsa	-535 m	V. Kisseljov, A. Klimchouk	

ORGANIZACE

Komise pro pseudokras ČSS

Na sklonku minulého roku, v průběhu 3. sjezdu ČSS v Mariánských Lázních, došlo ke vzniku nové ústřední odborné komise - ÚOK pro pseudokras. K ustavení vedla potřeba a snaha napomoci rozvoji speleologickému odvětví, jehož činnost se rozrostla do značného objemu. V rozsáhlých plochách nekrasových terénů se škálu forem pseudokrasového reliéfu probíhá dosud ne zcela dostatečně koordinovaný a odborný výzkum, evidence a dokumentace povrchových a podzemních pseudokrasových jevů i jeskyní. Jejich speciální minerální nebo biologické výplně, fyzikální, hydrologické a hydrochemické poměry jsou z větší části samostatnou speleologickou problematikou. Pseudokrasové jeskyně a propasti, ale i další velmi zajímavé povrchové pseudokrasové tvary se nacházejí po celém území Čech, Moravy i Slezska, někde jako řídce rozptýlené lokality, jinde v husté frekvenci na poměrně velkých plochách. To je především případ pseudokrasových jevů vázaných na kvádrové pískovce a slíny české křídové tabule i jejího krušnohorského a sudetského křídla v severních, středních a východních Čechách, nebo pseudokrasových jevů vázaných na pískovce ve flyši Západních Karpat. Výskyt dalších, již méně početných lokalit, je vázán na širokou škálu dalších sedimentárních i vulkanických a metamorfovaných hornin.

Úroveň výzkumu pseudokrasu v rámci ČSS výrazně stoupla i organizací, event. spoluprací na setkání řešitelů pseudokrasu formou mezinárodních sympozií (Janovičky 1982, Janovičky 1985, Königstein 1988 a

Beskydy 1990), ale také stykem některých ZO se zahraničními partnery stejného zaměření. Celá řada ZO ČSS se výhradně zaměřila na problematiku pseudokrasu. Stoupající šíře a intenzita výzkumů vedla k požadavku ustavení komise. Ta chce pro zdárný rozvoj výzkumu a studia pseudokrasu usilovat o důkladnou koordinaci průzkumu a výzkumu, evidence a dokumentace pseudokrasových jeskyní a propastí, ale i povrchových pseudokrasových jevů. Dále chce napomoci výzkumu a dokumentaci dalších geomorfologických, hydrogeologických, geofyzikálních a geochemických, biospeleologických i jiných fenoménů vázaných na pseudokras. Chce také napomoci skloubení zájmů výzkumu a dokumentace pseudokrasových jevů se zásadami a zájmy státní ochrany přírody a státní památkové péče. Velkou pozornost chce komise věnovat zvyšování odbornosti a informovanosti ve všech specifikách výzkumu a dokumentace pseudokrasu organizováním školení, aktivů, seminářů a již tradičního sympozia o pseudokrasu s mezinárodní účastí, rovněž i postupným vydáváním metodických materiálů. K řešení konkrétních úkolů z široké problematiky pseudokrasu budou prostřednictvím komise sestaveny malé či větší řešitelské skupiny, např. pro studium atmosféry pseudokrasových dynamických jeskyní, pro studium sekundárních minerálních výplní pseudokrasových jeskyní, pro studium jeskynního ledu apod. Tyto řešitelské skupiny budou sestaveny z členů více ZO ČSS, ve kterých je třeba jednotlivé problematiky řešit, navíc i ze spolupracovníků (především odborníků) z řad ČSS i mimo ní. Výzkum a dokumentace

kořenových tvarů, před 10 lety započatý v pseudokrasových terénech Broumovské vrchoviny, se rozrostl do závažné biospeleologické problematiky, která dnes musí být řešena již mezinárodně, spolupracující skupinou jeskyňářů z Čech, Polska a Německa vč. odborníků - geobotaniků z UK Praha. V obdobném směru budou organizované i ostatní řešitelské skupiny.

Komise rovněž počítá s organizací terénních praktických setkání řešitelů pseudokrasu v různých oblastech zájmu v období mezi konání sympozia, podobně i s organizací studijně-výzkumných akcí v různých odlehlych a osamocených pseudokrasových lokalitách, které jsou dosud

bez hospodařicí ZO.

V zájmu komise bude nejen kladná spolupráce se ZO, ÚOK a dalšími orgány ČSS, ale také i se Slovenskou speleologickou společností, v jejíž kompetenci se rovněž nachází množství pseudokrasových terénů a problémů s jejich výzkumem spojených. Účinnější možnosti oficiálního zapojení ČSS do mezinárodní spolupráce jistě napomůže i navázaný kontakt nové ÚOK pro pseudokras na příslušné komise UIS.

Věříme, že již nejbližší léta přinesou důkaz, že zřízení této nové ÚOK je přínosem pro celou Českou speleologickou společnost.

Jiří Kopecký, předseda ÚOK pro pseudokras

SSS

Speleologické večery opäť skutočnosťou

Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši sa v roku 1990 po štvrtstoročí vrátilo k poriadaniu speleologickej večerov.

K poriadaniu takýchto podujatí je v Liptovskom Mikuláši vytvorené dostatočné jaskyniarske zázemie. Okrem múzea a Slovenskej speleologickej spoločnosti tu sídlí Správa slovenských jaskyň a v regióne Liptova s výskytom viacerých významných krasových území pracuje 7 oblastných skupín.

Nultý renovovaný speleologický večer sa uskutočnil dňa 18.5.1990. Okrem priblíženia poslania speleologickej večerov sa referovalo o rozšírení krasu na Slovensku. Premietli sa tiež filmy o krasovej krajine a Demänovskej jaskyni Slobody.

I. speleologický večer, konaný dňa 26.7.1990, bol venovaný významnému výročiu zvolenských jaskyniarov. Po otvorení výstavy "25 rokov objavovania najhlbších česko-slovenských jaskyň" P. Hipman

prednášal o jaskyniach na Krakovej holi v Nízkych Tatrách. Zmenil sa tiež o zahraničnej expedičnej činnosti. Úspech malo aj premietanie filmov "Jaskyňa Starý hrad" a "Javorová priepast".

Program II. speleologickej večera poriadaneho dňa 16.11.1990 okrem pruhovoru k 60. výročiu založenia múzea pozostával z prednášky o najnovších výsledkoch speleopotápačského prieskumu v Jaskyni Skalistého potoka na južnom úpätí Jasovskej planiny v Slovenskom krásse a zhodnotenia doterajších medzinárodných zrazoch jaskyniarov-esperantistov. Spoločenskou udalosťou bolo blahoželanie A. Lutonskému, jednému z nestorov slovenského jaskyniarstva, z prfležitosti dožitia 85 rokov.

III. speleologický večer sa prvýkrát uskutočnil mimo sídla múzea - v Dome detí a mládeže v Ružomberku dňa 13.12.1990. Mladým záujemcom o speleológiu sa objavilo poslanie múzea v slovenskom jaskyniarstve. Okrem toho boli informovaní o najvýznamnejších objavoch za posledné roky.

Dňa 18.12.1990 nasledoval IV. speleologický večer, jeho úvod tvorila vernisáž výstavy "Dobinská ľadová jaskyňa 1870-1990". Tematicky bol venovaný 120. výročiu objavenia tejto jaskyne s bohatou historiou. O geologickej, geomorfologickej a hydrologickej pomerech jaskyne a blízkeho okolia, mikroklimatických pomerech a výskume priestorových zmien ľadových útvarov postupne referovali L. Novotný, J. Tulis, J. Halaš a M. Lalkovič. Z diskusie vyplynula

požiadavka obnovenia zaznamenávania mikroklimatických veličín na báze zabudovaného meračského zariadenia, čím sa získajú poznatky k stanoveniu účinnejších ochranárskych opatrení.

Pripravanie speleologických večierov prináša tiež žiadúcu výmenu názorov na aktuálne problémy. Snáď prispeje i k výchove mladšej jaskyniarskej generácie a priblíží širšej verejnosti poslanie a význam múzea.

Pavol Bella

ZPRÁVY Z AKCÍ

Jak jsme zkoumali katakomby (pravdivé příhody skupiny)

Pod Jihlavou je splet několika desítek km chodeb. Jde o středověké podzemní chodby, ve kterých se nejprve dolovalo stříbro, později sloužily jako sklady ležáku, neboť Jihlava měla várečné právo, dále po dobytí města Švédy byly raženy další chodby s brannými účely a konečně byla část chodeb upravena na městskou kanalizaci. Proto nám někteří zlí jazykové z jiných ZO přezdívají "Kanálníci". Musíme ale ubezpečit, že veliká část chodeb, přestože byla většinou sanována, nemá s kanalizací nic společného.

Naše skupina vznikla r. 1975, kdy jako parta velmi mladých kluků vnikla do zmíněných chodeb poprvé a zde na vlastní pěst prováděla jejich průzkum. Podzemí města je opravdu rozsáhlé a trvalo to dlouho, než jsme mohli říci, že známe dobře celé katakomby.

Pro zjednodušení jsme rozdělili katakomby na 21 úseků, kterým jsme postupně dávali vlastní názvy. V těchto úsecích se nachází 16 místností, které rovněž dostaly své názvy a některé byly námi zařízeny jako obytné.

Až téměř po třech letech se skupina začala věnovat historickým štolám a po

čtyřech letech začala jezdit na Moravský kras. Až v té době byla skupina přijata do ČSS jako pracovní skupina ZO 6-18. Do té doby jsme zkoumali pokoutně, pouze s dokladem, že jsme spolupracovníci muzea Vysočiny v Jihlavě a informátoři muzea v Havlíčkově Brodě.

To už ale na úvod stačí a nyní několik grotesek, které jsme v podzemí našeho města zažili:

Akce Snaha

"Ty, Špatnej," povídal jednou Honza Šustr svému nástupci ve vedení skupiny Černé slunce katakomb (později Cuniculus) Jirkovi Prokopovi, "vidíš, že do katakomb chodíme už pátej rok a pořád nacházíme něco nového. Musíme se vrhnout na kdejakou plazivku, kterou jsme se neprotáhli, na kdejaký zazděný místo a musíme kopat a hrabat! Jen tak máme v katoškách šanci na veliké věci." "Máš pravdu, Honzo," odpověděl Špatnej, "lidé máme dost. Naplánujeme teda hned několik zajímavých míst. Budeme procházet podzemím a budeme si zapisovat místa, která se nám budou zdát zajímavý na kopání." A tak se i stalo.

Skupina procházela chodbami a vybírala pracoviště. Postupně se dostala po hlavním tahu na železářství (v katakombách

je několik dlouhých centrálních chodeb, které propojují jednotlivé úseky a jsou nazývány hlavními tahy) až do nedávno objeveného horizontu, kterému dosud nikdo nedal žádné jméno až ke staré cihlové zdi.

"Hele, střepy!" vykřikl tlustý kluk, kterému jsme říkali Jéňo. "Vidíte, staré střepy. Kdoví, z kolikátého jsou století!" A tak se všichni vrhli na zem a začali sbírat střepy. "Sou určitě starý," rozhodli potom znalecky všichni nad hromádkou střepů, "doneseme je do muzea." V muzeu kupodivu o střepy projevili zájem a doktor, který je od skupiny přijímal, řekl, že je pošlou do Brna a jestli tam jsou ještě nějaké, aby je kluci určitě přinesli. "Přineseme," slibili Špatnej s Honzou a odešli. Hned následujícího dne se pustili do práce. V H-1 (to je hlavní základna v katakombách) všichni studovali staré a nepřesné mapy katakomb, které skupina nedávno obdržela na MĚNV. Bohužel mapy byly opravdu nepřesné, ale že budou tak nepřesné, to nikdo netušil.

"Výborně," řekl Špatnej, "podle map za tu cihlovou zdí vedou chodby dál, tak jí prokopeme." A tak se i stalo. Dne 28.4.1979 vyrazily do katakomb tři pracovní skupiny. Jednu vedl Honza a ta měla za úkol průzkum plazivek, které vedou na Kryšťálovit (místo, kde je plno kostiček z potkanů). Druhou vedl Špatnej a jejím úkolem bylo zpřístupnit a prozkoumat polozasypanou, zčásti zatopenou štolu a třetí vedl Jéňa Krauz, který měl za úkol prorazit zazděnou chodbu v místě nálezu střepového materiálu. Všechna tři pracoviště byla nedaleko od sebe. Skupina se pustila do práce. Práce trvala asi hodinu a Špatnej se už s funěním protahoval zúženou štolou, když v tom se kolem ozval veliký hluk. "Je zle, jdou po nás," volali kluci z Jéňovy skupiny a prchali kolem druhé party s řevem. "Kdo po nás jede?" ptal se Špatnej. "Nevíme, nějaký lidi byli za tou zdí, co sme probourali, a ti se po nás vrhli." A tak i Špatnej odtroubil ústup a sám utíkal vyrozumět třetí skupinu na kryšťálovit.

Když se celá skupina sešla v H-1, zjistilo se, že hrdinného Jéňa, právě když s fortelem proboural zeď, někdo nebo něco vtáhl za zeď na druhou stranu. Když se Jeník nevracel, byl vybrán Honza s Hroníkem, aby se vrátili zjistit, co se s ním stalo. Ale čas plynul a nevracel se ani Honza s Hroníkem. H-1 tonula ve chmurách a nakonec se rozhodl Špatnej, že vyrází zjistit sám, co se přihodilo. Přidal se k němu Jirka Lang a Jindra Kočků. Když se doplížili na místo, bylo zde již ticho a po nikom ani památky. Zato v H-1 bylo rušno. Když se všichni tři vrátili, byla plná místnost příslušníků SNB a zde se skupina dozvěděla, že se právě probourali do obchodu Snahy. V obchodě prý slyšeli hlasité rány a když začinala ve skladu praskat omítka, zavolali ve zděšení VB. No, a když se v hromadě prachu objevil Jéňa mezi kožichama s paličkou a majzlem, byl, ještě než se stačil rozkoukat, lapen příslušníky.

Nakonec vše nedopadlo nejhůř. Když byla zjištěna dobrá vůle, která k této akci vedla, dostala skupina pouze za úkol zeď na vlastní náklady opravit, což bylo provedeno. A skupina již měla název pro nový horizont. Dodnes se mu říká horizont Snaha.

Brixen v divadle

Jirka Havlíček, zvaný skupinou Brixen, vyrazil sám do katakomb, aby si zopakoval úsek Grand. Najednou se ocitl v místech, kde to ještě neznal a navíc uslyšel hlas. Rozhodl se zjistit, odkud hlas jde a tak se najednou objevil v overalu a s přilbou na jevišti Horáckého divadla. Než se stačil v záři reflektorů rozkoukat, již na něj syčel jedovatý hlas, že se plete do jiné hry, at' se jde odmaskovat. Chvíli trvalo, než se Brixenovi podařilo vysvětlit, odkud přišel, ale pak mu všichni kolem tiskli ruce a Brixen za loučení osazenstva zmizel sklepem do podzemí.

Na dno Macochy

Směrem k hornímu můstku Macochy se potácel podnáplý Vítězslav Křížek. Na zádech vlekl kousek lana. Když viděl horní můstek

obklopený turisty, tak se zamračil a lidi na můstku rozhnul. Povidal při tom důležitě: "Ustupte trochu, něco vám ukážu." Turisté ho užasle sledovali a když si Vítá vybojoval dostatek místa u zábradlí, sundal lano, uvázal jej u můstku a druhý konec hodil dolů. Bylo dlouhé sotva pět metrů. Vtom se Vítá chytí lana a začal lézt na můstek. Dav

strnul hrůzou. Vítá nakoukl přes zábradlí a povídá: "Á, vono je to krátký, asi sem si vzal špatný lano." Potom slezl zpátky, rozvázel pomalu uzel, stočil klidné lano, zkoprňlým turistům se uklonil, řekl: "Nashledanou," a odešel hrdě pryč.

Jiří Prokop, ZO ČSS 6-18
Cuniculus Jihlava

BIBLIOGRAFIE

Krasový sborník

Kromě obecně známých speleologických periodik typu Československého vycházela po druhé světové válce celá řada jeskyňářských časopisů odborné i informační úrovni, které jsou dnes již téměř neznámé a často prakticky nedostupné. Většina těchto časopisů vycházela nepravidelně a po několika letech zanikla. Ideálem je pochopitelně sestavení úplné bibliografie krasu ČSFR, na což zatím nejsou lidi ani peníze. Své místo však mají i regionální a účelové bibliografie, jakož i obsahy krasových periodik, z nichž první vám předkládáme.

Krasový sborník vycházel v letech 1958-1976 celkem v pěti svazcích formátu A5. Byl vydáván Krasovou sekcí původně v rámci Společnosti Národního muzea, později TISu. Byl řízen ediční radou, jejíž složení se v průběhu let pochopitelně měnilo - V. Ložek, J. Kukla, F. Skřivánek, Ol. Lhotský, V. Lysenko, J. Hromas. Jeho náklad byl zpočátku 400, později 500 kusů. Archivní výtisky jsou uloženy v archivu ČSS. Poslední páté číslo je možné si zakoupit v sekretariátu Společnosti.

V. Cílek, J. Macháčková

I

Krasový sborník I, 1958, Společnost Národního muzea v Praze, Krasová sekce

Ložek V.: Výzkum krasových oblastí a jeho cíle. Die Ziele der Karstforschung. - Str. 3-11

Skřivánek F.: Krasové zjevy severovýchodního výběžku Muránského krasu. Les phenomènes karstiques du contre fort sud-est du Karst de Muraň. - Str. 12-34

Ložek V.: Z výzkumu Velkého jezera u Hrhova v Jihoslovenském krasu. Zur Erforschung des Sumpfes Grosser See bei Hrhov im Südslowakischen Karst. - Str. 35-38

Stárka V.: Povrchové krasové zjevy na jižním úpatí Liptovských holí v blízkosti vyústění Kamenisté doliny do údolí Belé nedaleko Podbanska. Zusammenfassung. - Str. 39-41

Recenze

Jakucs L.: Vízföldtani megfigyelések a Gömöri - Karszton Budapest 1953 (Hydrogeologické výzkumy v Gemerském krasu - Karel Kraus)

Jakucs L.: Adatok néhány Bükkhegységi karsztorrás ismeretéhez, Budapest Földtani 1950 - 5/07 S. (Hydrogeologické poměry severovýchodní části pohoří Bükk. - Karel Kraus).

II

Krasový sborník II, 1960, Společnost Národního muzea, Sbor ochrany přírody, Krasová sekce

Ložek V.: Jak vypadal Zlatý Kůň ve středověku. Das Landschaftsbild des Berges "Zlatý Kůň" (Böhmisches Karst) im Mittelalter. -

Str. 4-16

Stárka V.: Jeskyně "Drápová" proti Letkám u Prahy. Die Höhle "Drápová" bei Prag. - Str. 17-18

Ložek V.: K otázce stáří svahových hlin pod spodním červeným převisem nedaleko ústí Kačáku u Srbska. Zur Altersfrage der Gehängelehme an der unteren Felsnische unweit der Kačák-Mündung bei Srbsko (Böhmk. Karst). - Str. 19-24

Lhotský O.: Záchrana jediné ledové jeskyně v Čechách. Die einzige Eishöhle der böhmischen Länder. - Str. 28-33

Absolon K.: Příspěvek k poznání terra-rossy z Jihoslovanského krasu. Ein Beitrag zur Kenntnis der Terra-rossa im Südslowakischen Karst. - Str. 34-42

Ložek V.: Nález interglaciální malakofauny v krasových dutinách u Jelšavy na Slovensku. Interglaziale Molluscen-funde in den Karsthöhlungen bei Jelšava (Slowakei). - Str. 43-52

Ikonomov K.: Jeskyně Orlí hnizdo u obce Pepelina v Bulharsku. La grotte Orlova Tchouca près du village Pepelina arondissement de Roussé, Bulgarie. - Str. 53-55

Skřivánek F.: Aragonity a vápence obsahující Strontium v Českém krasu. Strontium dans les aragonites et calcaires du Karst tchéque. Recenze

Petrov M.P.: Bachardenská jeskyně. Priroda, 1956, 11: 64-68 (Karel Kraus). - Holly F., Maucha L.: A Vass Imre Barlang. Földtani közlöny, Budapest 1956, r. 86, č. 4: 482-492 (F.Skrivánek). - Schuster F.: Tiefster Erdfall am Südharz. Der Nordhäuser Roland, Sonderheft, Ausstellung "Natur und Heimat", Nordhausen, 1955: 61-77 (M.Hess). - Saar R.: Bemerkungen zu r Karstbestandsaufnahme des Speläologischen Institutes. (O.Lhotský). - Götzinger G.: Weitere Beobachtungen über Karsterscheinungen in der Voralpen. Beitr. zur alpinen Karstforschung, 2:2-6, Wien 1956 (O.Lhotský). - Bauer F.: Zur Verkarstung des Sengsengebirges in Oberösterreich.

Beitr. zur alpinen AKarstforschung, 3:7-14, Wien 1956 (O.Lhotský). - Hauer F.: Die Karstuntersuchungen des Speläologischen Institutes. Bisher durchgeführte Arbeiten und weiter Aufgaben. Beitr. zur alpinen Karstforschung, 4:1-16, Wien 1956 (O.Lhotský). - Wendelberger G.: Vegetationsstudien auf dem Dachsteinplateau. Beitr zur alpinen Karstforschung, 5:1-13, Wien 1957 (O.Lhotský). - Götzinger G.: Der voralpine Karst und seine Gesetzmäßigkeiten. Beitr. zur alpinen Karstforschung, 6:33-47, Wien 1957 (O.Lhotský). - Zötl J.: Der Einzugsbereich von Quellen im Karstgebirge. Beitr. zur alpinen Karstforschung, 7:77-86, Wien 1957 (O.Lhotský). - Zötl J.: Neue Ergebnisse der Karsthydrologie. Beitr. zur alpinen Karstforschung, 8:107-117, Wien 1957 (O.Lhotský). - Die Höhle, orgán svazu rakouských jeskyňářů (M.Hess). - Saar R.: E i s h ö l e n , e i n meteorologischgeophysikalisches Phänomen. Separát z Geografiský annaler, 1, Stockholm 1956 (M.Hess).

Zprávy

Pazlar K., Skřivánek F.: Bozkovské jeskyně u Semil (Les grottes de Bozkov pres du Semily). - Pazlar K., Skřivánek F.: Propast Bikfa v Jihoslovanském krasu (Le gouffre "Velká Bikfa" dans la Slovaquie du Sud).

III

Krasový sborník III, Společnost Národního muzea, Sbor ochrany přírody, Krasová sekce, 1962 Praha

Památky Jaroslava Petrboka (Zum Andenken an Jaroslav Petrbok). - Str. 1-3

Památky univ. prof. dr. Karla Absolona (Zum Andenken an Univ. Prof. Dr. Karel Absolon). - Str. 4-6

Hromas J., Turnovec I.: Krasová jeskyně v Mezihoří v Čerčan (Die Karsthöhle in Mezihoří bei Čerčany). - Str. 7-11

Kučera B.: Nová propast na Zlatém Koni u Koněprus. - Str. 12-14

- Gaisler J., Hanák V.: Netopýři Drienovecké jeskyně a její výzkum. (Bats of the Drienovec Cave and their research). - Str. 15-24
- Stárka V.: Krasové zjevy na severovýchodních úbočích Královy Hory v povodí Hnilec. - Str. 25-30
- Ložek V.: Pěnitécový převis na Klaku u Nitranského Pravna (Die Felsnische mit Schaumsinterausfüllung auf dem Berge Klak bei Nitranské Pravno). - Str. 31-46
- Ložek V.: Interglaciální jeskynní výplň ve Skalce u Nového Mesta nad Váhom (Interglazialce Höhlenausfüllung vo Skalka bei Nové Mesto nad Váhom). - Str. 47-55
- Stárka V.: Jeskyně u Turoludu u Mikulova. - Str. 56-57
- Turnovec I.: Nová propast v Tomáškově lomu u Srbska. - Str. 58-59
- Skřivánek F.: Minerální obsah jeskyní. - Str. 60-62
- Recenze
- Bernasconi R.: Ille contribution à l'étude du Mondmilch, Stalactite 4: 65-78, Zurich 1960 (K. Pazlar st.). - Die Naturwissenschaftliche Monatsschrift des Deutschen Naturkundenvereins, 69. Jahrg., 3/4, Schwäbisch Hall, 1961 (O.Lhotský). - Beiträge zur alpinen Karstforschung, 11-14, Wien 1960 (O.Lhotský). - Verband der Deutschen Höhlen- und Karstforscher, München, Mitteilungen, 6, 1960 (O.Lhotský).
- Trimmel H.: Um die Frage der Höhlenbildungszyklen, Höhlenausfüllung, Höhlenentwicklung. Memoria V della Rassegna Speleologica Italina, 6, Como 1961: 1-11 (O.Lhotský). - Abel G.: Definizioni bei Konkretionen und Höhleneis. Memoria V della Rassegna Speleologica Italina, 5, Como 1961: 1-4 (O.Lhotský).
- Zprávy
- Zprávy z činnosti a výzkumu Krasové sekce: Rapport de l'activité et de l'exploration de la Section karistique (F.Skřivánek, K.Pazlar).
- IV
- Krasový sborník, TIS - Svaz pro ochranu přírody a krajiny, Krasová sekce Praha, Okresní muzeum v Berouně, Okresní správa krasových jeskyní v Bozkově u Semil, Středisko krápníkových jeskyní na Zlatém Koni u Koněprus. Praha 1971
- Stárka V.: Dvacetiletí Koněpruských jeskyní (Twenty years anniversary of the Koněprusy Caves). - Str. 7-16
- Tůma S.: Nová propast na Zlatém Koni u Koněprus (Nová propast at Zlatý Kůň near Koněprusy). - Str. 17-22
- Hromas J.: Speleologie z hlediska československých právních norem (Speleology from the point view of Czechoslovak legal norms). - Str. 23-30
- Maděra E.: Dosavadní stav výzkumu krasových jevů v masivu Kralického Sněžníku (The present state of exploration of the Karst phenomenon in the massif of Kralický Sněžník). - Str. 31-40
- Hýsek J., Řehák J.: Zpráva o dosavadním průzkumu jeskyně v Albeřicích (Report on exploration to date of the cave at Albeřice). - Str. 41-46
- Lysenko V.: Sádrovec a jeho výskyt v jeskyních. - Str. 47-49
- Březina Z.: Spolupráce s n.p. Geologický průzkum při posouzení poruch v budově zámku Český Krumlov (Report on cooperation with the Geological Research Enterprise, Section of Building Geology, Prague, in assessing damage to the structure of the Český Krumlov). - Str. 50-52
- Zprávy
- Kalcit nebo aragonit? (P.Bosák). - Kalcitová díra na Zlatém Koni u Koněprus (S.Tůma). - Vestibulová jeskyně v Chlupáčově sluji na Kobyle (S.Tůma). - Studijní exkurze speleologů z Chelsea v ČSSR v letech 1968-1969 (Z.Březina). - Muzeum Českého krasu v Berouně? (The museum of the Bohemian Karst at Beroun? - V.Lysenko). - Průzkum štoly mezi Častolovicemi a Zbečnem v Křivoklátu (V.Lysenko). - Dolní vrch v Jihoslovenském krasu (Z.Valeš). -

Zprávy o činnosti Krasové sekce Praha v letech 1963-1970 (J.Hromas). - Speleologický kroužek Český kras - Speleologická sekce Vlastivědného klubu Okresního muzea v Berouně (V.Lysenko). - Zpráva o činnosti pobočky Krasové sekce v Bozkově (V.Balatka). - Zpráva o činnosti pobočky Krasové sekce v Liberci (R.Horušický). - Zpráva o činnosti pobočky Krasové sekce v Plzni (V.Kuttan). - Speleologický kroužek v Rěvnicích (Z.Valeš).

Recenze

J.Beneš: Pleistocenní savci z Chlumu u Srbška (V.Lysenko). - V.Mostecký: Savci mladšího pleistocenu z Chlupáčovy sluje na vrchu Kobyla u Koněprus (J.Vaňková). - H.Binder: Tajemný Švábský Alb (R.Horušický). - NSS News-National speleological society (USA) 1969-Vol. 27 No. 1-12 (V.Lysenko). - Rozhovor s význačným švýcarským speleologem P.J.Baronem (V.Stárka). - Dvacet let Planinského družstva Železníčar - Ljubljana (Z.Březina). - Lidé a země (M.Holeček).

V

Krasový sborník V, TIS - Saz pro ochranu přírody a krajiny, Krasová sekce Praha, Okresní muzeum v Berouně, Okresní správa krasových jeskyní v Bozkově u Semil, Středisko krápníkových jeskyní na Zlatém Koni u Koněprus, 1976, Praha
Horáček I.: Některé výsledky a několik poznámek o metodice výzkumu netopýrů (Mammalia, Chiroptera) v jeskyních ČSSR (Some Results if the Investigations of Bats

on the Caves of Czechoslovakia). - Str. 5-30
Gaisler J.: Sčítání netopýrů v jeskyních (Censusing of Bats in the Caves). - Str. 31-37
Plot J. a kol.: Soupis jeskyní odkrytých těžbou v lomu Čertovy schody u Koněprus do konce r. 1972. - Str. 38-48.

Zprávy

Arnoldka - nová nejhlubší jeskynní propast v Čechách (L.Kozák). - Několik zajímavých krápníkových útvarů ze Zlatého Koně (Výsledky analýz rentgenogramů, DTA a infračervená spektrografie - P.Bosák). - Předběžná zpráva o průzkumu starých důlních děl na Klatovsku (J.Sýkora, J.Cervený). - Technika sestupů do propasti (V.Lysenko). - Průzkum Plešivecké planiny (J.Plot). - Zpráva o činnosti krasové sekce Sazu pro ochranu přírody a krajiny - TIS za rok 1971 (J.Hromas). - Za rok 1972 (J.Hromas). - Za rok 1973 (J.Hromas). - Činnost geologického oddělení Okresního muzea v Berouně (V.Lysenko). - Krasová turistika Českého svazu turistů (J.Kopecký).

Recenze

Jezerá studeného vzduchu v krasových závratech (V.Stárka). - Speleologické výzkumy na kanadském severozápadě (V.Stárka). - Bulharské jeskyně (V.Stárka). - NSS News-National Speleological Society (USA) - 1970 a 1971 (V.Lysenko). - J.Doming: K technice jeskynních maleb doby ledové ve franco-cantabrické oblasti (R.Horušický). - Propast Gouffre Georges - 726 m (J.Lysenkova-Jursíková). - Průzkum "Brezna pri gamsovi glacíci" (Z.Březina). - Nejhlubší propasti světa a ČSSR (V.Lysenko).

LITERATURA

J.Němeček, L.Smolsková a M.Kutflek: Pedologie a paleopedologie. Academia 1990, 552 str., 227 obr., 5 sklad. příl. Cena: 80,- Kčs

Dlouho očekávaná učebnice pedologie se před nedlouhou dobou objevila na pultech knihkupectví. Obsáhlé kompendium má 11 základních kapitol objasňujících základní vztahy v procesu pedogeneze a

přinázející dosti složitý klasifikační řád půd, jakož i srovnání klasifikací různých států. Již z pohledu na obsah a při prostém prolistování je zřejmé, že jde o učebnici určenou zemědělcům a nikoliv geologům. Je až s podivem, kolik exaktnosti projevující se kvantity matematických a fyzikálních rovnic je vnášeno do tak neexaktního oboru, kterým pedologie je. Z geologického hlediska jsou

asi nejzajímavější kapitoly z pera doc. dr. Libuše Smolíkové, DrSc., naší přední půdoznalkyně (pohřbené půdy, půdy skupiny *terre calcis*, půdní mikromorfologie jako hlavní výzkumné zájmy). Kapitoly věnované paleopedologii, regionální paleopedologii a zákonitostem půdního vývoje v kvartéru doporučují k pozornosti všem zájemcům o krasový výzkum i průzkum. Jsou psány jasné a srozumitelně, bez zbytečné matematifikace. Zmíněny jsou i reliktní, fosilní a pohřbené půdní sedimenty v jeskyních a krasových kapsách (445-448) a na travertinech (448-453) i na vápencích (453-463), tzn. téma, která speleology intenzivně zajímají. Navíc budete mít možnost se pociťovat v řečtině, protože na str. 494 (v kapitole Zákonitosti půdního vývoje v kvartéru) jsou některé rádky petitolového tisku vysázeny řeckými typy (typický produkt nezvládnutí počítacové sazárny sazeči Academie při posledních Korekturách obtahů). Recenzovaná publikace Pedologie a paleopedologie, i přes moje osobní koncepční výhrady, představuje moderní kompendium s řadou významných poznatků, které jsme postrádali na našem trhu vědeckých knih.

Pavel Bosák

V. Šibrava a M. Eliáš: Základy geologie pro 3. ročník gymnázií. SNTL: 1-112, 55 obr., 5 tab. 1989

Ve Státním nakladatelství technické literatury vyšla útlá knížka, učebnice pro gymnázia, která podává přehled o vědní disciplíně geologie. Je sice stručná, ale pro začínající zájemce o geologii více než dostačující. Je psána jasně a stručně a najde me zde základní charakteristiku všech pochodů a procesů utvářejících stavbu Země, její vnitřní strukturu i povrchové tvary. Pozornost je věnována i metodice geologického mapování a použití geologického kompasu. Krasové jevy jsou probrány velmi stručně formou i rozsahem

odpovídajícím účelu publikace. Rád bych tuto knížku doporučil jako hlavní zdroj informace o geologii pro začínající speleology, jako podklad pro jejich vzdělávání.

Pavel Bosák

Jaskinia Neidzwiedzia w Kletnie. Badania i udostopnianie. A. Jahn, S. Kozłowski, T. Wiszniewska (red). Ossolineum, 369 str. Wrocław 1989.

Obáhlá publikace - monografie - je věnována výzkumům a zpřístupnění Medvědí jeskyně u Kletna v masívu Králického Sněžníku po polské straně. Publikace obsahle informuje o historii výzkumu (M.Pulina), o geografickém prostředí okolí jeskyně (M.Pulina), geologického a geomorfologického vývoje Sněžníku a jeskyně (J.Don). Zvláštní pozornost je věnována geologii okolí jeskyně (S.Kozłowski) a petrologii mramorů (B.Witek). Dále je pojednáno o nerostných surovinách údolí Klesnice (W.Ciezkowski), o geofyzikálním výzkumu (S.Jodłowski), výzkumech deformací masívu jeskyně (S.Cacon, M.Kaczalek, K.Makolski), o geodetických měřeních v jeskyni (S.Cacon, K.Makolski), o hydrogeologii území (W.Ciezkowski) a o hydrologii povodí Klesnice (J.Bieronski). Vlastnímu vnitřku jeskyně je věnován soubor dalších statí o mikroklimatu (J.Kwiatkowski, J.Piasecki), kvartérních sedimentech (P.Bosák), fosiliích (T.Wiszniewska), recentní fauně (A.Ogorzałek). Dále je zařazena botanická studie o okolí jeskyně (J.Fabiszewski) a o jeskyni jako části krajinného parku Sněžníku (W.Martynowski). V oddílu nazvaném Zpřístupnění seznámuje S.Kozłowski s historií úprav a ochrany jeskyní, W.Magiera s projektováním a realizací zpřístupnění. T.Wiszniewska a A.Ogorzałek s výstavou a vstupním pavilonem a S.Kozłowski s otevřením pro turistiku. Publikace je vypravena velmi pěkně, dosti kvalitně

vytištěna a obsahuje řadu příloh a fotografií. Na konci publikace je řada stran fotografické přílohy v hnědém tónování, přestože jsme na vytisknění této práce čekali celých šest let, výsledek nás nezklamal. Publikace uzavírá jednu z etap výzkumu krasu této oblasti, jehož výsledky byly již dříve publikovány ve třech sbornících nebo kratších monografích. Na těchto výzkumech se významnou měrou podíleli od roku 1976 i českoslovenští specialisté, zvláště pak experti na zpřístupňovací práce.

Pavel Bosák

Zhang Shouyue a kol. 1987. Research of China Karst (čínsky). Academic Press, 336 str. Beijing. Cena 8,30 a 9,45 jüanu.

Publikace významného čínského karsologa, prof. Zhanga a kolektivu skupiny výzkumu krasu Čínské akademie věd přináší shrnutí dosavadních poznatků o výzkumu více než 1 250 000 km² krasových oblastí v Číně. Některé kapitoly jsou zaměřeny spíše jen regionálně, ale obecné kapitoly se zabývají celým teritoriem. Jen škoda, že publikace je psaná v čínštině a obsahuje jen velmi stručný souhrn v angličtině, který však nezahrnuje popisky pod obrazovým materiálem. Jsou probírány jak vlastnosti krasových hornin, jejich složení, geochemie, regionální a stratigrafická příslušnost a distribuce, tak i vlivy struktury a litologie na krasovění. Za hlavní element vedoucí rozvoj krasu jsou považovány pukliny. Velká pozornost je věnována i paleokrasu, který odděleně probírá ve 3 kapitolách teoretických i prakticky zaměřených (ložiska ropy a plynu). Kniha oplývá četnými klasifikačními schématy (detailním škatulkováním jevů) od typů krasově hydrogeologických struktur, vývoje krasové morfologie po regionalizaci, typy struktur vhodných pro stavbu přehrada apod. Velká pozornost je věnována i rozpustnosti uhličitanových hornin, experimentům s korazi a aplikací termoluminiscence při

datování vývojové historie krasu. Kniha je bohatě ilustrována, což pomáhá v orientaci v čínském textu. Kvalita fotografií je však více než špatná, v textu jsou foto úplně nečitelná, na kladových přílohách jsou jen o málo kvalitnější. Kniha obsahuje řadu moderních pracovních postupů, řešení i teoretických závěrů, je však obecně zřejmé, že vymanění se z regionálně-klasifikačních a popisových postupů (charakteristických mj. i pro starší sovětskou literaturu) bude zdlouhavé a obtížné.

Pavel Bosák

Chlupáč, Ivo: Geologické zajímavosti pražského okolí. Academia: 252 stran. Praha 1988. Cena: 38,- Kčs.

Vydavatelství Academia přistoupilo k užitečnému edičnímu kroku, když před krátkou dobou vydalo průvodce geologií pražského okolí od známého stratigrafa a paleontologa dr. Iva Chlupáče, pracovníka Ústředního ústavu geologického. Mnohým zájemcům o geologii z řad laické veřejnosti je znám svými geologickými exkurzemi s živým a barvitým výkladem, provázejícím nejrůznějšími geologickými jevy a formacemi okolo Prahy: připomeňme jen každoroční geologické exkurze v rámci Setkání v Českém krasu pořádaného ČSS. Styl těchto exkurzí dal tušit i ráz publikace, na jejíž vydání jsme tak netrpělivě čekali. Vždyť poslední průvodce geologií pochází z počátku 50. let a jsou beznadějně nedostatkovým zbožím. Vpravdě půvabná publikace dr. Chlupáče nás populární formou, avšak nijak podbízivě, provádí všemi významnými geologickými epochami, které přispely k formování geologického podkladu pražské kotly a jejího okolí. Jsme svědky tvorby prekambrických jednotek i mocných kambrických klastik, sedimentace v chladném ordovickém moři a činnosti silurských vulkánů, abychom se vzápětí poněkud ohřáli v tropickém moři devonu. Jsou zaznamenány produkty vaeiské

orogenenze a sedimentace mladších prvohor, druhohor, třetihor a konečně i nejmladší geologické jednotky, čtvrtihor. Publikace je velmi přehledná, nechybí základní litologické, stratigrafické i paleontologické charakteristiky jednotlivých formací i útvářů. Velmi instruktivní jsou originální blokdiagramy, které jasné přibližují morfologii i geologický substrát popisovaných území lépe než změřit geologických řezů. Od doby Kettnerovy opět jeden autor dokonale zvládající tuto techniku prostorového vyjádření. Rovněž vybraná foto a pérovky jasné ilustrují textovou část, která je pro lepší porozumění vybavena přehledem odborných termínů. Škoda jen, že autor nevěnoval dostatek pozornosti citacím literatury: mnohá díla citovaná v textu, zvláště pod obrázky, nejsou zahrnuta v seznamu literatury. Myslím, že tato publikace patří do knihovny každého zájemce o geologii, načerpá z ní řadu informací i inspiraci k nevšedním procházkám pražským okolím a Prahou. Tvrď a omyvatelné desky umožní používání této publikace přímo při vycházkách.

Pavel Bosák

Vodičkův soupis jeskyň Moravského krasu

V roce 1970 začala v Moravském krasu probíhat obrovská inventura. Byly evidovány, paspartizovány a čísla označeny jeskyně Moravského krasu. Celá akce trvala déle jak 5 let. Zpočátku byla prováděna nákladem organizace Moravský kras, později nákladem Geografického ústavu v Brně. Celkem bylo registrováno více jak 1 200 jeskyň - evidován byl každý vchod zvlášť. Výsledkem této velkolepé, ale nedotažené akce je úctyhodný seznam jeskyň Moravského krasu, který obsahuje následující údaje: povodí, současné evidenční číslo jeskyňe, vyznačené v terénu, název či názvy jeskyňe, nadmořská výška vchodu, výška nad údolím, výška údolí, délka jeskyňe, rozměry vchodu, denivelace jeskyňe,

hlavní směry jeskynních chodeb, druh vápence, číslo a název katastru, dřívější číslo jeskyňe, jméno mapéra a datum mapování, měřítko plánu jeskyňe, literatura a poznámky. Vlastní hustě psaný seznam jeskyň má téměř 80 stran.

Seznam vyšel jako interní tisk Geografického ústavu v Brně v nákladu okolo 150 kusů (není uveden) formátu A4 formou skript. Jeho oficiální název je: Přehled údajů o jeskyních Moravského krasu a jako autoré jsou uvedeni Přibyl J., Vodička J., Kuzdasová Z. a Hofířková S. A v tom je právě problém. Podle údaje na obálce seznam vyšel už roku 1984, ale objevil se až v tomto roce. Zároveň J. Vodička jako hlavní sestavovatel seznamu požádal o rehabilitaci - např. z toho důvodu, že není uveden na prvním místě mezi autory. Tedy na místě, které mu náleží.

Každý podobný seznam je kolektivní záležitost, protože nikdo nezná všechny jeskyň tak bohatého území jakým je Moravský kras, i když zde existují několikerá torza dřívějších soupisů jeskyň a je možné opít se o dílčí seznamy Absolona, Burkhardta, Zedníčka, Panoše, Ryšavého, Štelcla O., Nečase a dalších. Na novém seznamu pracovali i jeskynáři z jednotlivých oblastních skupin - uvedeni zde jsou I. Audy, P. Rejman, V. Prejza, J. Chaloupka, M. Kuboš, J. Himmel, J. Audyová a Fr. Musil sen. A to pravděpodobně ještě nejsou všichni. Takže když jsem uvážil otázku autorství, rozhodl jsem se citovat soupis jako dílo J. Vodičky a kolektivu. Porušuji tím sice normu o citování prací, ale myslím si, že spravedlivě vyjadruji, jak se věci ve skutečnosti mají.

Soupis jeskyň Moravského krasu je zamýšlen jako pracovní materiál, jako první verze připravovaného dokonalejšího seznamu. Autoré se netají, že některé převzaté či starší údaje jsou nepřesné či snad chybné. Prostě řadu údajů bude nutno znova ověřit. Soupis má jen malou hodnotu bez souboru rukopisných map 1:2000 a 1:5000, které pravděpodobně nebudou nikdy

publikovány z důvodu ochrany jeskyň. V mapách jsou uvedeny nejdůležitější povrchové a podzemní krasové jevy.

Vodičkův soupis jeskyň Moravského krasu představuje unikátní krasovou monografii určenou především pro ty, kteří v Moravském krasu skutečně pracují.

V. Cílek

Bárta J.: Mezolitickí lovci v Medveďej jaskyni pri Ružině. Slovenská archeológia 38:1:5-44. 1990. Archologický ústav SAV. Nitra-Hrad.

Obsáhlý, důležitý článek předního slovenského archeologa přináší komplexní pohled na mezolitické osídlení významné, byť jen 41 m dlouhé jeskyně v Ružínském krasu, kterou už S.Roth v minulém století považoval za sídliště diluviálního člověka.

The Bulletin of South African Speleological Association. Vol. 30, pp 89. P.O. Box 4812, Cape Town 8000. Tradičně solidní sešit formátu a obsahu Speleofóra přináší informace o nových objevech na jihu Afriky včetně neuveditelných potápěckých sestupů. Např. jeskyně Dračho dechu přístupná úzkým 40 m hlubokým komínem ústí do dómu o průměru 200 m, který je zatopen 30 m pod stropem gigantickým jezerem, které se až 60 m vysokou chodbou svažuje do hloubky 150 m pod povrchem a pokračuje neznámo kam.

Stop Press. Caves in Zimbabwe. R.G. Howell, 90 3rd Avenue, Linden, Johannesburg 2195. South Africa. Zpráva. Skupina jihoafrických jeskyňářů pronikla v horách Chimanimani do série hlubokých propastí vyvinutých v pískovcích a kvarcitech. V první šachtě dosáhla hloubky 200 m, aniž bylo vidět dno propasti mizející ve tmě. Řada dalších propastí čeká na průzkum v oblasti, kde veškerý transport materiálu

probíhá na vlastních zádech. Neuvěřitelná divočina a podivuhodný kras způsobují, že o další expedici do oblasti se hovoří jako o africké expedici století.

Studia Carsologica 1-3. Geografický ústav ČSAV v Brně začíná vydávat tuze učitečné sborníky zabývající se krasem. První tři čísla přinášejí příspěvky mezinárodní konference o dopadu lidské činnosti na kras. Příspěvky rozmanité, vesměs solidní, úrovně z celého světa se dotýkají zejména změn životního prostředí v krasových oblastech včetně takových témat, jakými je rekultivace lomů, radon v jeskyních, výzkum speleotém indikujících výkyvy sluneční činnosti apod. Studia Carsologica jsou vydávána v angličtině.

M.Kužgart: Kámen ve službách civilizace. Academia. Praha 1990. 293 stran, 40,- Kčs. Autor, který k přírodě přilnul také díky společným vycházkám s J.Petrbohem, vydává knížku, která potěší zejména zájemce o geologii a historické podzemí, protože se zabývá dějinami využití různých kamenů. Autor má co říct a na rozdíl od podobné publikace Z.Kukala a kol. "Člověk a kámen", která vyšla téměř současně, nemáme pocit, že je psána kvůli honoráři.

K.Sklenář: Z Čech do Pompejí. Přsběhy a objevy českých archeologů ve světě. Čs. spisovatel 1989, 478 stran, 30,- Kčs. Pana Sklenáře bychom si měli více všímat a více číst, i když je hlavně archeologem. Především je výborným znalcem historie Českého krasu, o jehož starém osídlení napsal společně s panem J.Fridrichem celou knížku. Další knihu chystá o postmezolitickém osídlení českokrasových jeskyň. Kromě toho napsal nejenom skvělou knihu "Za jeskynním člověkem", ale také řadu článků o výzkumech v Českém krasu v 19.

století. V této knize jeskyňáře zaujme kapitola o cestách J.Petrboka a roztroušené zmínky o výzkumech archeologů v jeskyních na Balkáně, ale také třeba o vykopávkách A.Hrdličky v pohřebních jeskyních na Aleutských ostrovech u Kamčatky. Kniha důležitým způsobem rozšiřuje naši znalost dějin speleologie.

Turistický průvodce ČSFR. Okolí Prahy. Západ. Olympia Praha 1990. 397 stran, 39.- Kčs. Turistický průvodce, který pokrývá území Českého krasu a jeho širší okolí. Na celé řadě je sympatické, že v 56ti svazcích pokryje celé území ČSFR, takže vlastník souboru se bude moci vypravit kamkoliv u nás a bude k tomu mít solidní mapu i solidní informaci. Zatím vyšlo asi 35 svazků, z nichž většina se dá sehnat.

D.Judson: Ghar Parau. Cassel. London 1973. 207 stran. Někdy má cenu připomenout si i starší, málo známou knihu. Tato kniha pojednává o britské expedici do Kuh-e-Parau, pohoří v Iránu, kde bylo dosaženo hloubky 751 m. Oblast, dnes nepříliš bezpečná, je solidně dosažitelná od nás osobním automobilem.

A.Tlučhoř: Děti jeskyň. F.Topič knihkupec. Praha 1930. Naivní jeskyní román z doby kamenné stylově stojící mezi Setonem a Štorchem by neměl zapadnout bez povšimnutí.

Palmer A.N.: A geological guide to Mammoth cave National Park. Zephyrus Press, New Jersey, 1. vydání 1981, 196 stran. Geologický a speleologický průvodce nejdélsí jeskyní světa popisuje vznik a vývoj jeskyně. Je psán takovou formou, že je srozumitelný laikovi a přitom se jedná o odbornou práci doprovázenou citacemi a rejstříkem. Jedná

se o základní literaturu k systému Mamutí jeskyně.

J.Wagoner a L.D.Cutliff: Mammoth Cave. Flagstaff. Arizona. 1. vydání 1985, 50 stran nádherných obrázků jeskyně. Krásná, přehledná obrazová publikace.

J.Barnett: Carlsbad Caverns. Carlsbad. New Mexico. 1. vydání 1981. Kovboj, který koncem minulého století nalezl jeskyni, ji chtěl nazvat podle něčeho krásného a slavného. Pojmenoval ji tedy podle Karlových Varů v Čechách. Dnes by to jistě neudělal, přesto zůstávají Carlsbad Caverns jednou z nejlépe vyzdobených jeskyní světa, jak je patrné z mnoha fotografií krásného průvodce.

Palmer A.N.: Wind Cave. Hot Springs. South Dakota. 1. vydání 1988, 49 stran. Reprezentativní obrazový průvodce jeskyní nás seznámuje s historií objevu 80 km dlouhého labyrintu, jeho geologií a mineralogii. Vyskytuje se zde nádherné aragonity, krápníčky složené z krystalů křemene a krabičkovité struktury vzniklé vyvětráváním síťové odolnějších žilek ve vápenci. Součástí průvodce je soupis literatury.

Palmer A.N.: Jewel Cave. Hot Springs. South Dakota. 1. vydání 1984, 41 stran. Původně drobná jeskyně byla postupně prodloužena na 112 km! Další výborný obrazový průvodce americkou jeskyní. Specialitou jeskyně jsou duté "bubliny" o průměru asi 3 cm tvořené hydromagnezem.

Quinn J.A. /1988/: Relationship between temperatures and radon levels in Lehman Caves, Nevada. NSS Bulletin 50:59-63. Pro nás zajímavý článek o koncentracích radonu v jeskyních, které jsou častočně řízeny rozdílem teplot mezi jeskyní

a povrchem. Na základě průměrné nebo minimální denní teploty na povrchu je možné s 90% přesností bez měření podzemí určit, zda koncentrace radonu přesáhne stanovenou normu nebo nikoliv.

-wc-

ZMĚNA STANOV

Ministerstvo vnitra ČR provedlo registraci změny stanov ČSS schválených valným shromážděním ČSS dne 8.6.1991 v Semilech. Změna stanov byla vzata na vědomí MV ČR dne 1.7.1991 pod čj. VSP/1-1406/90-R:

v čl. 13, bod 3 - Předseda řídí činnost základní organizace v době mezi schůzemi výboru základní organizace v souladu se stanovami, usneseními členské schůze a usneseními výboru základní organizace.

v čl. 13, bod 11 - Výbor základní organizace je usnášenischopný za přítomnosti alespoň dvou třetin svých členů, nejméně však tří a usnáší se nadpoloviční většinou přítomných.

v čl. 15, bod 4 doplněno písmeno h) - V naléhavém případě může předsednictvo učinit opatření i v záležitostech spadajících do pravomoci valného shromáždění tehdy, jestliže návrh opatření byl průkazně odesán všem základním organizacím a ve lhůtě 1 měsíce od odeslání schválí opatření předsednictva písemně nejméně jedna třetina základních organizací, aniž by se více než jedna třetina základních organizací vyslovila proti tomuto opatření. Opatření předsednictva podléhá schválení nejbližšího valného shromáždění. Neschválí-li valné shromáždění toto opatření, pozbývá platnosti.

INZERCE

Pro zájemce o inzerování v našem časopisu platí:

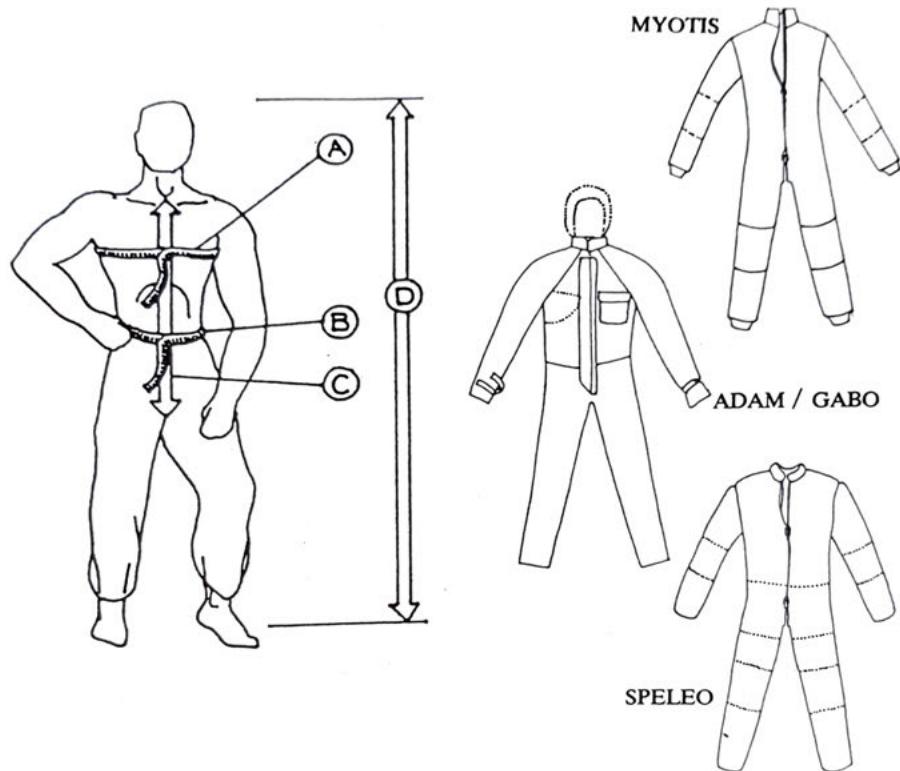
- jeskyňář, složky ČSS plně dotované na činnost z centra - inzerce zdarma
- nečlenové ČSS, firmy - 500,- Kčs za stánku, 250,- za 1/2 stránky

Xerox na sekretariátě ÚV ČSS:	jednostr.kopie	oboustr.kopie
jeskyňáři		
A3	1,40	2,-
A4	0,70	1,-
ostatní		
A3	2,-	3,-
A4	1,20	1,90

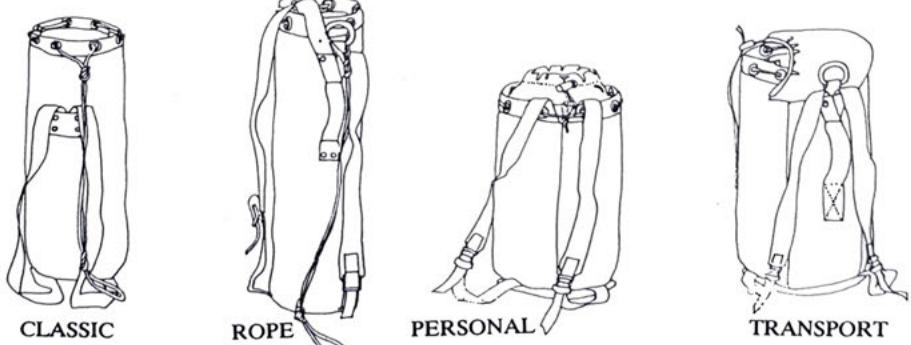
Meander
výroba a predaj jaskyniarskych pomôcok
044 02 Turčianske Podhradie

Oblečenie pre jaskyniarov:
MYOTIS - spodná kombinéza

- 396,- Kčs
- materiál: POP/bavlna
- farba: modrá, červená
- hmotnosť: 550 g
- veľkosť: pozri tabuľku
- charakteristika:
- zabezpečuje stály pocit sucha, vhodná aj pre citlivú pokožku
- zaistuje odvádzanie potu a jeho akumuláciu v jednej vrstve odevu
- zdvojenie kolien a laktóv

Batory pre jaskyniarov

- dlhé otváranie (cez rozkrok až po chrbát)
- predĺženie rukávov a nohavíc - zvlášť výhodné pri použití popruhov a pri extrémnych pohyboch

ADAM - spodná kombinéza

750,- Kčs

materiál: bonekan /PAN/

farba: čierna, svetlohnedá

hmotnosť: 1000 g

veľkosť: pozri tabuľku

charakteristika:

- pre vysokohorské jaskyniarstvo (teploty pod +4°C)
- dlhé otváranie (cez rozkrok až po chrbát)

GABO - spodná kombinéza

840,- Kčs

- vlastnosti také isté ako pri kombinéze ADAM, navyše sú lakte a kolená chránené syntetickou tkaninou

SPELEO - vrchná kombinéza

665,- Kčs

materiál: PAD s PU nánosom

farba: červená

hmotnosť: 825 g

veľkosť: pozri tabuľku

charakteristika:

- šité pre bežnú speleológiu
- pravé vnútorné a ľavé vonkajšie vrecko
- kapucňa v golieri
- zatváranie velcro-zipom š. 38 mm (veľkosť 3B a 4B š. 50 mm)
- koniec rukáva možno stiahnuť velcro-zipom

IZOFÓLIA - ochranná fólia

25,- Kčs

hmotnosť: 65 g

rozmery: 1 550 x 2 100 mm

Tabuľka veľkostí

MYOTIS - spodná kombinéza

veľkosť	A	B	C	D
max				
44 A	84-92	78-82	68	164-174
44 B	88-96	82-86	68	162-170
47 A	94-98	82-88	72	170-178

47	APT	94-98	82-88	76	176-184
47	B	98-104	88-94	72	170-178
50	A	98-104	88-94	74	174-182
50	APT	98-104	88-94	77	182-188
50	B	104-108	94-98	74	174-182
53	A	104-108	94-98	75	180-186
53	APT	104-108	94-98	78	182-190
53	B	108-114	98-104	75	180-186
56	A	108-114	98-104	76	184-190
56	APT	108-114	98-104	79	186-192
56	B	114-120	104-110	76	184-190
59	A	116-122	104-110	78	185-190
59	B	120-126	108-116	78	183-188

SPELEO - vrchná kombinéza

veľkosť	A	C	D
max			
1 A	82-90	66	164-174
1 B	88-94	66	164-174
2 A	90-98	70	172-180
2 B	94-102	70	172-180
3 A	98-104	74	178-186
3 B	102-110	74	178-186
4 A	104-112	78	185-192
4 B	110-118	78	185-192

Dětské veľkosťi:

A 0	72-84	62	148-158
A 00	64-72	58	

Batohy pre jaskyniarov:

CLASSIC - klasický batoh

165,- Kčs

materiál: PVC

rozmery: 19x22 cm, h. 70 cm

hmotnosť: 650 g

objem: 40 l

charakteristika:

- fixné popruhy

ROPE - batoh na laná

195,- Kčs

materiál: PVC

rozmery: průměr 22 cm, h. 74 cm

hmotnosť: 685 g

objem: 50 l

charakteristika:

Howard P. Lovecraft

Dagon

a jiné horrory

Vydala Česká speleologická společnost, předsednictvo, Slezská 9, 120 00 Praha 2. Určeno pro vnitřní potřebu. Povoleno NVP odborem kultury čj.: 3-785/87. Redakční rada: RNDr. V. Cílek, Ing. D. Bílková, RNDr. P. Bosák a RNDr. D. Havlíček CSc. Ilustrace: Kája Saudek. Vytisknuto v srpnu 1991.